č. 8-9, ročník VI.
máj 2009

Cena 0,40 €

INFO
РУСИН

ІНФОРМАЧНЫЙ ДВОТЫЖДЕННИК РУСИНІВ СЛОВЕНЬСКА

INFORMAČNÝ DVOJTÝŽDENNÍK RUSÍNOV SLOVENSKA

З ОБСЯГУ

Делеґаты на 10. СКР 2
Пресмоніторінґ русиньского реґіону 3
Выдарена премєра ПУЛС ... 6-7
Підкарпатьскы Русины в Пардубіцах 10-11
Радваньска школа М. Сопиры 12-13

У Цернині выникла нова русиньска орґанізація

Русиньска оброда на Словеньску (РОС) од свого взнику перешла вызначным вывойом і поступні собі выбудовала лідерске поставліня у русиньскім етніку на Словеньску. В сучастности мать і міцну орґанізачну штруктуру, свої централны орґаны і своїх колектівных членів. Но найвекшу силу РОС творить 20 містных орґанізацій, котры ся находять у скоро вшыткых містах, де жыють Русины або на селах з русиньскым жытельством. Ку ним дня **26. апріля 2009 прибыла далша – 21. містна орґанізація у селі Цернина свидницького окресу.**

▲ *Погляд на участників першой сходзы МО РОС в Цернині.*

Вдяка шыковному підпредседови РОС і жертвенному Русинови ***Інг. Міронови Крайковічови*** там была в тот день скликана установлююча членьска сходза, на котрій быв зволеный 5 членный выбор і компетентный контролор. Притомны членове за участи председы РОС В. Противняка собі за председу МО РОС в Цернині зволили ініціатора акції Інґ. Мірона Крайковіча. Темов засіданя, окрем іншого, была взаємна сполупраца з іншыма містныма русиньскыма орґанізаціями, главні в области русиньскої культуры, школства і церьковного жывота. Русины в Цернині ся люблять стрічати нелем на фестівалах, но і при церьковных подіях ся тішать, кідь можуть поговорити. Членьску базу в сучасности творить 25 членів, котру хоче новозволеный председа МОРОС в близкім часі розшырити холем на 50. Документы зо сходзы – запис і презентачный список, котрый Інґ. М. Крайковіч передав Выконному выбору РОС лем потвердили, же нова орґанізація є на світі, ку котрый віріме, же прибудуть далшы і далшы...

▲ *Інґ. Мірон Крайковіч, председа МО РОС в Цернині.*

А ШТО ВЕЛО ІНГ. М. КРАЙКОВІЧА КУ ВЫТВОРІНЮ МО РОС У ЦЕРНИНІ?

– Уж довгы рокы жыю в Цернині, є то русиньске село, зато єм чув потребу вытворити праві ту русиньску орґанізацію. У свидницькім окресі є лем єдна МО а то у місті Свидник, но околиты села не мають застрішіня нияков орґанізаційов. У Цернині жыє вельо Русинів, котры ся хотять анґажовати в русиньскім русі і дале розвивати вшыткы сферы культурно-сполоченьского жывота Русинів. Є барз потребне праві теперь перед зрахованьом жытельства, котре є уж за дверями, розшырьовати і посильнити містны орґанізації РОС. Бо думам, же чім веце русиньскых орґанізацій выникне, тым ся звекшыть членьска база, а праві тым позітівным фактом ся може звышыти кількость Русинів.

ЯКЫ СУТЬ ГЛАВНЫ ЦІЛІ МО РОС У ЦЕРНИНІ?

– Дати культурні на высшу уровень русиньску комуніту під славнов горов Маковица, забранити асімілації Русинів, орґанізовати культурны акції, котры будуть зєдночовати і мобілізовати Русинів у селі і окколиці. Бо при такых акціях ся прямо в практіці може надале утримовати СВОЄ – народность, віра, язык і богаты традіції. Но найголовнішым цільом є ініціовати выуку русиньского языка на нашій основной школі, де ся находить вельо потенціоналных школярів, котры мають інтерс о русиньскый язык. Теперь 17. мая 2009 ся ріхтуєме на нашу першу акцію, котру будеме орґанізовати в сполупраці з іншыма орґанізаціями з нагоды Дня гасичів. Окрем іншого проґраму, на славностнім акті при Святім Флоріянови на горі Маковица выступлять і церниньскы Русины з популарнов співанков *„Коли муровали білу Маковицу.“*

Про інтерес треба увести, же село Цернина ся находить приближно 15 км од окресного міста Свидник. В сучастности мать 589 жытелів. При зрахованю жытельства в 2001 році собі русиньску народность записало 70 жытелів села. Ку ґрекокатолицькій вірі ся приголосило 486 а ку православній 13 жытелів села.

Нововыникнутій орґанізації на челі з єй председом пожелайме вельо успіхів і елану до далшой роботы. На щастя, же суть меджі нами такы люде, котры ся намагають утримати нашы цінны поклады і таков формов. Мірон, дякуєме, же єсь запалив далшу іскерку через орґанізацію у Цернині, бо уж теперь чуєме, же ся розгорила!

С. Лисінова, Фото В. П. і архів ІР

ФЕДОР ВІЦО – ІЛЬКО СОВА З БАЮСОВА

ГОТУЙТЕ СЯ НА 10. ЮБІЛЕЙНЫЙ РІЧНИК ДУХНОВІЧОВОГО ПРЯШОВА

Місто Пряшів было і є міцно споєне з меном славного русиньского будителя Александра Духновіча. А мож повісти, же праві його заслугов ся Пряшів став уж дакілько років главным центром богатого культурно-сполоченьского і церьковного діятельства Русинів. Зато уж теперь (як ся стало традіційов) орґанізатор акції Русиньска оброда на Словеньску ся готує на свою першу централну і цілословеньску акцію під назвом Духновічів Пряшів. Того року ся одбуде уж його **10. юбілейный річник**, хто брав участь на такых акціях знать о чім є реч. Про тых, котрым є таке дашто новостьов, треба увести, же є то цілословеньскый конкурз в декламації русиньской творчости, поезії, прозы, ку котрым самособов належыть і духовна поезія, сценках, у власній творчости і народнім розповіданю. Зато ся на вас, дорогы діректоры школ, учітелі русиньского языка, школярі, родичі, членове РОС, чітетелі Інфо Русина і сімпатізанты Русинів обертаме з пропозіційов взяти участь в цілословеньскім конкурзі-Духновічів Пряшів 2009. Цілословеньскый конкурз ся одбуде **12-го юна 2009 о 8.30 год. на великій сцені Театру А. Духновіча в Пряшові.** Там ся вшыткы будете чути як оправдовы театралны Духновічовы звізды! Тогорічный конкурз понесе ідею якости перед квантітов. Уж теперь вам обіцяме множество преквапліньі і нового модерного духа в комбінації із старов традіційов і презентаційов нашого цінного материньского слова. Без огляду на то, ці ся у вашій школі учіте русиньскый язык, ці школярі і штуденты знають азбуку, даваме вам–їм можливость взяти участь у конкурзі і такым способом презентовати наш прекрасный русиньскый язык і літературу. Того року суть кус змінены правила, змагати ся буде в **катеґоріях 0-5.** (0. катеґорія - діти МШ і першокласници, 1. катеґорія - діти 2.-3. класы ОШ, 2. катеґорія - діти 4.-6. класы ОШ, 3. катеґорія - 7.- 9. клас ОШ, 4. катеґорія - штуденты середніх школ, учілищ і высокошкольска молодеж, 5. катеґорія - дорослы). Обогачены суть і окремы **жанры** як: поезія, проза, властна творчость, малы сценічны формы, народне розповіданя і фіґлі. З нагоды юбілейного 10. річника ся одбуде і славностный акт выголошіня **ЛАВРЕАТА ДУХНОВІЧОВОГО ПРЯШОВА**. Лавреат здобуде міморядну ціну – русиньского оскара. О ним вырішыть одборна порота і орґанізатор конкурзу. Тітул Лавреата може здобыти лем тот, хто брав найвеце участь в дотеперішніх конкурзах Духновічового Пряшова, або найвеце заінтересовав пороту. Вірте, же мате ся на што тішыти. Каждый участник дістане діплом а выгерці окремых катеґорій і інтересны ціны. Но іщі передтым треба выграти першы місця на окресных колах (треба зреалізовати до 26. мая 2009), бо до Пряшова бы мали прити лем тоты найліпшы з найліпшых. **Выповнены приглашкы пошлите до 30. мая 2009 на адресу Русиньской оброды, ул. Левочска 9, Пряшів 080 01.** Приглашкы найдете і на інтернетовых сторінках: **www.rusin.sk**, або **www.molody.Rusiny.sk** Веце інформацій вам передаме і на тел. числі: **051 7722889** або на e-mail: **sekretariat.ros@centrum.sk**.

Одборна порота, ексклузівны гості як і орґанізаторы акції ся уж теперь тішать на вашу участь! До свіданя у Пряшові 12. юна 2009.

Сілвія Лисінова

ВВ РОС схвалив делеґатів і гостів на 10. Світовый конґрес Русинів

2. мая 2009 р. у Пряшові ся одбыло далше засіданя ВВ РОС, на котрім мімо членів брала участь і председкыня ДР РОС **В. Юрічова** і позваны гості **Інґ. П. Дупканіч,** член Порадного збору РОС (ПЗ РОС) і **Др. І. Бандуріч,** член Рады Влады СР про народности і етнічны ґрупы. Засіданя, котре мало конштруктівный характер, отворив і вів председа РОС **Владимір Противняк**. На ним было обговорено много актуалных і інтересных тем. Першым пунктом проґраму было схваліня делеґатів і гостів за РОС на юбілейный **10. Світовый конґрес Русинів** СКР), котрый ся одбуде в літі т.р. **4. до 7. юна в сербскім Руськім Керестурі і в хорватьскых Петровцях.** Членове ВВ РОС ся згодли на тім, же на конґресі бы мали брати участь тоты членове РОС або колективны членове РОС, котры суть найвеце активны і добрі познають проблематіку як і історію світовых конґресів, яка ся започала писати праві у нас на Словеньску, конкретно в Меджілабірцях. На основі высше уведженого ВВ РОС єдногласні одобрив: **Делеґатів за РОС – В. Противняка,** председа РОС, член СРР за Словеньско, **М. Кереканіча**, член ВВ РОС і МО РОС Гуменне, **А. Франка**, член МО РОС Меджілабірці, **Я. Липіньского,** член ПЗ РОС і підпредседа ЗІРС-у, Братіслава (колективный член РОС), **І. Бандуріча**, председа РК РО Бардійов, (колективный член РОС) і член Рады Влады СР про народности і етнічны ґрупы, **П. Дупканіча**, член ПЗ РОС і МО РОС Габура. **Гостів за РОС - С. Лисінову,** членка ВВ РОС і тайомничка МО РОС Пряшів, **М. Крайковіча**, підпредседа РОС і председа МО РОС Церніна, **В. Оцетникову,** членка ВВ РОС і председкыня МО РОС Снина. **Наградниці: А. Фецура**, председа МО РОС Гуменне, **Ш. Зима,** член ВВ РОС і председа МО РОС Ст. Любовня. За **писателів Я. Сисака** СРПС (колективный член РОС). В тім часі ся там одбуде і **4. Світовый форум русиньской молодежі,** котрого ся зучастнить делеґація із орґанізації **Молоды Русины** (дале м.Р) в складі: **П. Штефаняк**, председа м.Р, **М. Караш**, Камюнка, **К. Фурінова**, Левоча, **М. Секерак** і **Л. Секеракова** Баєрівці. Говорило ся і о приправі на 10. юбілейный річник Духновічового Пряшова о його технічнім і орґанізачнім забезпеченю. Ку далшым пунктам проґраму ся членове ВВ РОС высловили каждый окремо. Председа РОС В. Противняк інформовав о засіданю ґрантовой комісії на МК СР, як і о їднаю із председом ПСК МУДр. П. Худіком, де быв обговореный вопрос далшой сполупраці. М. Крайковіч предніс справу із засіданя КВ РОС, котре ся одбыло 22. 3. 2009 у Свиднику. У ній конштатовав, же засіданя мало конштруктівный характер і Узнесіня з КВ РОС было прияте в змыслі передложеных пропозіцій вшыткых членів КВ РОС. Сучастні інформовав о нововыникнутій орґанізації у селі Церніна, свидницького окресу. **В. Юрічова** інформовала о крітічнім письмі од **Я. Калиняка** (председа ОО РОС Свидник)на діятельство РОС, котре буде предметом далшого засіданя ДР РОС. (ДР РОС засідала 6. 5. 2009 у Пряшові). С.Лисінова інформовала членів о 1. Світовім конґресі Підкарпатьскых Русинів (СКПР), котрый ся одбыв 25.4.2009 у чеськых Пардубіцах. Конґресу ся зучастнила як **позоровательна** за РОС. На основі преднесеных інформацій членове ВВ РОС ся згодли, же РОС ся **діштанцує** од активіт ініціованых на спомянутім конґресі. Преважні у тім, же не підпорує противладны активіты членів і делеґатів СКПР. Сучастні конштатовали, же є потрібне о такых акціях інформовати русиньске жытельство, бо ся в непосліднім ряді дотыкають і нас Русинів на Словеньску. РОС надале **підпорує намаганя Русинів на Україні, жебы Влада Україны їх узнала за окрему русиньску народность.** П. Штефаняк інформовав членів о активітах молодых Русинів. Діятельство у нововыникнутій орґанізації молодых людей было од членів ВВ РОС позітівно оцінено. Зато председа РОС В. Противняк ся высловив, же РОС буде іщі веце сполупрацовити з мР, преважні у пропагачній і культурно-сполоченьскій области. М. Кереканіч інформовав членів о презентації русиньской культуры у французскых Новых Піренеях, де бы ся мало сучастні одбыти і рокованя о меджінародній сполупраці меджі РОС і представителями культурных орґанізацій у Французску. Важным пунктом проґраму была приправа РОС на **стрічу вшыткых лідрів русиньских орґанізацій на Словеньску**, котру хоче РОС ініціовати іщі перед СКР. Главным цільом такой стрічі бы мало быти народне обороджіня Русинів на Словеньску. Ку тому пропозіції предніс і писомні передав І. Бандуріч, в котрых пропонує сполочні проїднати темы, як: **приятя єднотного поступу русиньских орґанізацій перед зрахованьом жытельства**, **Выголошіня о єдноті русиньских орґанізацій**, при реалізації далшых кроків народного обороджованя Русинів і захраны культурного богатства, обговорити тему **списків перед зрахованьом жытельства**. В непосліднім ряді І. Бандуріч пропоновав скликати **научну конференцію в Бардійові.** Наконець засіданя было прияте Узнесіня, потім членове ВВ РОС брали участь на премєрі ПУЛЬСУ.

▲ *Членове і гості на засідані ВВ РОС у Пряшові.*

Текст і фото С. Лисінова

Пресмоніторінґ з русиньского реґіону

RUSÍNI OZDOBOU GALAKONCERTU GP SVETOZÁRA STRAČINU

Na Slovensko vůbec jezdím moc rád, už od dětství. Opět jsem mohl být „pracovním“ hostem soutěže **GP Svetozára Stračinu** v Bratislavě, především Galakoncertu, který se konal 19.3.2009. Vedle profesionálního, až mírně studeného SĽUKu, jeho pěkné a výborné primášky, se nám nabízelo slyšet a vidět řadu účinkujících (a Slovensko může ve folkloru jako Kanada v hokeji postavit hned několik kvalitních prvních týmů) mladé talenty typu houslisty **Berkyho**, výborné, mladé a přehezké se zajímavou barvou hlasu zpěvačky (jejíž jméno jsem si nepoznamenal), až k milé a stále skvěle zpívající **Monice Kandráčové** (které u nás říkáme **(„hvězda Východu“)**. Její obdivuhodný, až neskutečně klidný hřejivý vokální projev vás ihned osloví. A všimnete-li si jejího úsporného gesta s nepatrným otevřením dlaně, máte najednou pocit jako by na Vás z pódia plnými hrstmi jen tak mimochodem házela onu radost a pohodu ze zpěvu, ale i obsahu lidové písně, které jako jedna zmála zpěvaček naprosto rozumí a umí ji přesně hlasově i pocitově uchopit. A tím se dostáváme až ke kapele jejího syna **Ondreje Kandráče**. Připomeňme lehkost, ale i úsměv a humor (tak často opomíjený) vyzařující z projevu Ondrovy muziky (pětky), **stylovost, tradiční melodiku Rusínů a všudypřítomné pevné rytmické zakotvení v písních,** vkusně vybraných a jednoduše zaranžovaných, které zákonitě nemusejí udivovat jenom svou archaičností a bůhvíjakou stylizací úprav, a které vás ihned chytnou a cloumají s Vámi v tanečním rytmu, aniž jste tanečně nadaní. Jsem přesvědčen, že 99% posluchačů se ten večer skvěle bavilo.

Připomeňme ještě **jedinečně zpívající a znějící dívčí pěveckou skupinu Jastrabčan z Šarišského Jastrabia**. Při jejich pěveckém projevu jsem si totiž uvědomil, jak je důležité umět přirozeně zpívat a přitom působit na nás posluchače dojmem, že vlastně o nic nejde, že na tom pódiu se zpívá jaksi jenom michodem, bez jakékoliv známky dřiny, či námahy, o trémě a jiných „neduzích“ ani nemluvě. Posloucháte, pak doposloucháte píseň a říkáte si: „ne prosím, ještě zpívejte“! Neznám lepší posluchačské vysvědčení. Víte, nejhorší známkou pro hudebníky a zpěváky je, když se posluchač už po prvních taktech neurčitě vrtí, dokonce nudí a v podvědomí si říká: „no, tohle by už mohlo skončit“... U Jastrabčanu a Kandráčovců tohle v žádném případě onen památný večer ani v nejmenším nehrozilo a věřím, že ani hrozit nikdy nebude. Tady se ve svém vzpomínání jednoduše zastavím a vlastně nemám kam pokračovat, protože TO nejsilnější, co ve mně dodnes zůstalo jsem Vám malinko obšírněji ze srdce a věřte, že i moc rád řekl, tedy napsal.

S úctou Zdeněk Tofel, hudební redaktor a režisér Českého rozhlasu Ostrava V Ostravě 24.3.2009.

(www.rusyn.sk)

▲ *Найкрасшы дівчата: МІС Меджілаборець 2009 Михаела Бланарова, 1. віцеміс Вероніка Барнова і 2. віцеміс Жанета Ярошова.*

3. ЗАБАВА МОЛОДЫХ РУСИНІВ В БЛАВІ

Зачаток мая значіть про многых радость зо жывота, ласкы, але послідні рокы є май про нас Русинів і часом, коли ся тішыме на забаву в Братіславі. Повну жменю русиньскых співанок і танця уж третій раз приготовили молоды люде на 9. мая 2009 в Домі культуры – Зеркаловый гай у Братіславі. Молодым Русинам до танця грала знама бардійовска капела ПРОБЛЕМ. Богатый культурный проґрам, освіжіня, но главні русиньскый дух не хыбив і на 3. Забаві молодых Русинів в Блаві.

ОД МАЯ ДО ОКТОБРА – ОТВОРЕНА СЕЗОНА НА ДУКЛІ

Воєньскый історічный музей у Свиднику, котрый належыть під Воєньскый історічный устав в Братіславі, офіціалні отворив од зачатку мая т. р. сезону в природнім ареалі на Дукляньскім перевалі і в Долині смерти. К діспозіції буде і вытяг на выглядкову вежу на Дуклі, котра найвеце притягує турістів і навщівників музея і цілого природного ареалу. На вежі была минулого року наінсталована діґітална мапа, де мож видіти перебіг боїв Карпатьско-дукляньской операції. Не хыблять на Дуклі і інформачны таблы і вшелиякы модерны выдобыткы сучасной добы.

Авдіовізуалнов техніков є выбавленый і выставно-інформачный павілон скоро прямо напроти памятнику на Дуклі, котрый є отвореный через цілу сезону. Недавно в ареалі цінтеря при Памятнику чеськословеньскых вояків на Дуклі поставили і посвятили новый деревяный криж, як сімбол хрістиянства, бо попередній уж дослужыв.

МЕДЖІЛАБІРЦІ ЗДОБЫЛИ 838-ТІСЯЧ ЕВР НА РЕВІТАЛІЗАЦІЮ АМФІТЕАТРА

В рамках успішного черезграничного проєкту сполупраці СР – Польско 2007-2013 здобыло місто Меджілабірці 838 тісяч евр на выновліня свого амфітеатра, котрый є в сучасности в крітічнім ставі. Цільом проєкту є выбудованя нового явиска, двашторовой будовы - про выступаючіх, соціалны просторы, канцеларії, просторы на озвучіня і освітліня, режії, шатні з розцвічовньов. В проєкті ся рахує і з выбудованьом самостатных соціалных заряджінь про людей, 600 метрів оплочіня, выліпшены місця на сіджіня і т. д. Проєкт ся зачне реалізовати такой по тогорічнім фестівалі а колавдація є напланована на будучорічный фестівал. Такым способом скоро по 50-ох роках ся подарить выразні підпорити і скултурнити цілый простор і условя на орґанізованя найвекшых ослав Русинів на Словеньску.

ПОЗВАНЯ НА ТУРНАЙ

Русиньскый центер, незіскова орґанізація у Свиднику вас сердечні позывать дня 16. мая 2009, в суботу о 10:00 год. на І. річник фотбалового турная BarKan. Турнай буде на гріску при Сельскім уряді у Ваґрінці. Кількость дружстев не є становлена, причім записаня дружства ся зреалізує на місці турная. Турнай ся одограть в штілі галового фотбалу, значіть, же четверо грачів буде в полі і бранкарь (4+1). Штартовне на єдно дружство припадать 5.- Евр. 1. річник фотбалового турная є про тых, котры ся хотять забавити при шпорті.

МІС МЕДЖІЛАБОРЕЦЬ 2009 – МИХАЕЛА БЛАНАРОВА

Першомайовый підвечір быв в лабірскім Домі культуры Ґалавечір, на котрім ся уж осмый раз выберала нова МІС Меджілаборець. О приязнь пороты „бойовало“ вісем дівчат. Указали ся в сполочности одважных піратів з Карібіку, але і свойов красов - в променаді у вечірній робі, в плавках і в параднім свадьбянім облечіню, шыковні ся презентовали співом і танцьом. Десятьчленна порота на челі з музикантом **Маріяном Чековскым** (котрого коріня суть тісно споєны з містом Меджілабірці) вынесла вердікт, же тітул МІС Меджілабірці 2009 патрить **Михаелі Бланаровій**, котра собі здобыла і тітул МІС СІМПАТІЯ. Три найкрасшы дівчата здобыли копу цін а напорожньо не одышли і остатні дівчата.Першов віцеміс ся стала **Веронікіа Барнова**, друга віцеміс **Жанета Ярошова**. О режію, сценар і модераторске слово парадного Ґалавечера ся постарав **Владимір Тарча** а о добру забаву перед заповненов салов співак і музикант Маріян Чековскый із своїма гостями, співачков **Моніков Заґребі** і лабірскыма ґімназістами.

Спрацовала Анна Кузмякова

Patria
Slovenský rozhlas 5

Час Народностно-етнічного высыланя на Радіу Реґіна

- **понедільок:** Радіо Реґіна: 18:00 - 19:00
- **вівторок:** Радіо Реґіна: 18:00 -19:00; 20:00 - 22:00
- **середа:** Радіо Реґіна: 18:00 - 19:00
- **четверь:** Радіо Реґіна: 18:00 - 19:00; 20:00 - 21:00
- **пятниця:** Радіо Реґіна: 18:00 - 19:00
- **субота:** Радіо Реґіна: 18:00 - 19:00
  - Радіо Реґіна Кошыці: 19:00 - 21:00
- **неділя:** Радіо Реґіна: 18:00 - 19:00
  - Радіо Реґіна Кошыці: 7:00 - 9:00

РУСИНЬСКЫЙ ПРОҐРАМ

15. 5. – 31. 5. 2009

15. 5. 2009 – пятніця
18.00 - 18.30 Радіоновины
19. 5. 2009 – вівторок
18.00 - 18.30 Радіоновины
20.00 - 21.00 Радіомаґазин
21.00 - 21.30 Подобы жывота: Ю. Мушка, репр.
21.30 - 22.00 Гітпарада русиньскых співанок
21. 5. 2009 – четверь
18.00 - 18.30 Радіоновины
23. 5. 2009 – субота
18.00 - 19.00 Радіо молодых. Приповідка А. С. Пушкіна: О златій рыбці, репр.
19.00 - 20.00 Радіомаґазин, репр.
20.00 - 20.30 Літ. релація. Вызнамны Русины очами сучасніків
20.30 - 21.00 Гітпарада русиньскых співанок, репр.
24. 5. 2009 – неділя
7.00 - 7.45 Село грать, співать і думу думать, репр.
7.45 - 9.00 Музичны поздравы
18.00 - 19.00 Бісіда кумів
26. 5. 2009 – вівторок
18.00 - 18.30 Радіоновины
20.00 - 21.00 Радіомаґазин
21.00 - 21.30 Літ. релація. Вызнамны Русины, репр.
21.30 - 22.00 Музика народности
28. 5. 2009 – четверь
18.00 - 18.30 Радіоновины
30. 5. 2009 – субота
18.00 - 19.00 Радіо молодых. Приповідка С. Ракуса: Мачача країна, репр.
19.00 - 20.00 Радіомаґазин
20.00 - 20.30 Подобы жывота
20.30 - 21.00 Музика народности
31. 5. 2009 – неділя
7.00 - 7.45 Бісіда кумів, репр.
7.45 - 9.00 Музичны поздравы
18.00 - 19.00 Літ. релація. В. Шукшін: За місячных ночей – розгл. гра.

Театер Александра Духновіча в Пряшові

13. мая 2009 о 19.00 на Великій сцені ТАД
Максім Ґоркый: **НА ДНІ (азіл)**
Соціально – романтічна сімфоніета
Режія: Светозар Спрушански
Світова і руська драматічна класіка в новім інсценачнім виджіню актуалной сучасности. Днешня інтерпретація гры о страчіню віры в наш оправдовый світ. Світ, котрый нас обколесує, котрый хотячі – нехотячі мусиме жыти! Упали сьме на дно нелем нашых ідеалів, але главні на дно конкретной правды. Без роботы, без пінязі, часто і людьской достойности, соціалного ці сполоченьского статусу... Остала нам лем віра в самых себе! А мы єй мусиме знова найти і ожывити!

17. мая 2009 о 16:00 на Малій сцені ТАД
Komorné divadlo bez opony
O TROCH GROŠOCH
Tradičný rozprávkový príbeh spracovaný netradičným spôsobom, podaný živými i neživými hercami (dve metrové bábky radcov). Slovom, hudbou i vtipnými replikami sa k Vám dostane príbeh o tradičným hodnotách, sile a dôvtipe sedliackeho rozumu.

27. мая 2009 о 19.00 на Малій сцені ТАД
Ґашпар Естер: **AU REVOIR**
Режія: **Мілош Карасек**
Будеме мочі по смерти попозерати на свій жывот з іншой перспектівы, з іншого боку? Одповідь на тот вопрос не є основна. Не помогла бы нам вернути назад тото, што сьме зробили, як сьме дотеперь жыли, з нашого жывота бы сьме не змазали нехотячі моменты а ани бы сьме не доказали доповісти недоповіджене.

31. мая 2009 о 16:00 на Малій сцені ТАД
Komorné divadlo bez opony
ČERVENÁ ČIAPOČKA
Veselá rozprávka o strastiplnej ceste Červenej čiapočky za chorou babičkou. Vtipne interpretovaná striedaním sa dvoch hercov a bábok so živou hudbou a pesničkami. Notoricky známy príbeh, ktorý poznajú deti po celom svete posunutý do súčasného uponáhľaného a pretechnizovaného sveta.

Гітпарада
русиньскых народных співанок

Шістьдесяте коло гітпарады русиньскых народных співанок принесло такы конкурзны співанкы:

1. **Анна Сервіцка з Пряшова – *Не стинай, не рубай...***
2. **Штефан Василенко з Олькы – *Ішли женці...***
3. **Сімона Морозова і Татяна Андрейцова – *Знам, же сте мамочко...***
4. **Фолклорна ґрупа Яворина з Торисок – Ей, а яка то добра...**

Новотины:

5. **Фолклорный колектів Кечера з Якубян – Ей, зелене піречко...**
6. **Фолклорна ґрупа Поляна з Орябины – Гусаре, гусаре...**

Вашы голосы про три із шестьох співанок посылайте e-mailom на адресу: **kandrac@rozhlas.sk** а не забудьте на гесло – ***Шьпівам собі, шьпівам...*** На єдного щастливця чекать ЦД сестер Угляровых зо Жаковец. Потішыть нас і ваша одповідь на вопрос: Што то є **НАЛІСНИК**?

Уж теперь вас кличеме ку слуханю далшого кола гітпарады 19-го мая 2009 вечор од 21.30 до 22.00 год. Репрізу майовой гітпарады высыламе 23-го мая 2009 од 20.30 до 21.00 год.

Радіо ПАТРІЯ высылать на фреквенціях радіа РЕҐІНА

Frekvencie:

Košice-Dubník	100,30
Rožňava	88,60
Stará Ľubovňa	102,30
Trebišov	89,20

СТРІЧА СТАРОЛЮБОВНЯНЬСКЫХ РУСИНІВ З НАШЫМА ТЕАТРАЛАМИ

В рамках культурно-сполоченьскых активностей Русиньской оброды на Словеньску, котра мать на увазі і сістематічну пропаґацію і приправу нашых людей до зрахованя жытельства в 2011, орґанізують ся, окрем іншого, і театралны представліня нашого професіоналного Театру Александра Духновіча в Пряшові в русиньскім реґіоні. Так і активісты РОС із Старой Любовні в сполупраці з Містьскым урядом привитали 26. апріля наш ТАД в Домі культуры у Старій Любовні. **Інґ. Ян Допіряк**, русиньскый культурный діятель, приготовив перед представліньом театру цінный екскурз до мало знамой історії нашого театру, з котрым на сцені выступила русиньска активістка **Даріна Белішова**, яка задекламовала і красный стишок ***Духновічови*** од русиньского писателя **Штефана Смолея**. А потім уж сцена належала нашым театралам, котры ся старолюбовняньскій публіці представили з гров ***Тоалетарка*** од Ґ. Естер. Гра є о славній геречці, котра по переломных сполоченьско-політіцькых змінах, якы запричінили смерть єй дітей і мужа зачне пити і пропадать ся на соціалне дно. По

▲ *Герці ТАД в грі Тоалетарка на старолюбовняньскій сцені. Зліва В. Русиняк, О. Ткач, Е. Либезнюк, І. Латта, Л. Лукачікова (лежыть), С. Шкованова, С. Гудак, М. Марко (сідить) ї Л. Миндош.*

лічіню робить як тоалетарка на хлопскых заходах, де пережыє звышок свого жывота. Перед очами старой дівы видиме дефіле траґікомічных постав зо своїма мікроприґодами, змішаныма з урывками снів, блузнивых візій і театралных цітацій.

Цалком актуална сітуація, котра ся може стати каждому чоловіку. А окрем того, стріча старолюбовняньскых Русинів з нашым театром одкрыла простор про голосніше звучаня нашого материньского языка, котрый бы мав частіше звучати при ухах тых Русинів, жебы на нього не забыли.

-АК-

НАРОДИЛА СЯ КРАСНА КНИЖОЧКА ...

...котрой кресноѵ мамов была **Марька Мачошкова** а кресным няньком професор **Карол Горак**. Тота невелика, но інтересна публікація была покрещена 17. апріля т. р. в рештаврації Атріюм у Пряшові. Може є у тім і дакус сімболікы, же крестины той книжкы – ***Малой історії ПУЛСу*** - ся одбыли недалеко Театру Александра Духновіча, де Піддукляньскый україньскый народный ансамбель у 1955 році розпочав писати свою славну історію.

Але хто є мамов той прекрасной „дітины?" Є ньов бывша членка ПУЛСу ***Надя Юрковска – Сікорякова***, котра собі в ансамблі одтанцьовала цілы штири рокы. На крестины были позваны главні бывшы, але і теперішні членове ПУЛСу, котры творили його славу, але тыж приятелі і найближша родина. Не хыбили ани родичі авторкы.

Книжка мать і сімболіцьку назву – LUX EX ORIENTE, што бы мало означати і то, же *Світло приходить із востоку.* А так тому і є. ПУЛС выникнув на выході нашой републікы і розношав красу нашого фолклору нелем на выход Европы, але і на запад – через вшыткы европскы штаты аж до кананадського Ванкуверу або америцькой Каліфорнії. Авторка сама говорить, же єй робота на книжці є пробов о коротке змапованя довгорічной творчости ансамблю. Єй амбіційов было зреконштруовати історію того попереднього професіоналного фолклорного колективу. Вецей як пів сторіча екзістенції ансамблю нам давать дость матеріялів на біланцованя. А тото авторка у своїй книжці наповно выужыла.

Книжка ***Мала історія ПУЛСу*** є фактоґрафіцькым зеркалом высше пятьдесятьрічной умелецькой творчости ансамблю, його успіхы дома і в многых країнах світа. Споминать ся ту і першый ***Український народний ансамбль***, котрый быв заснованый у 1953 році в Меджілабірцях. Через першы премєры авторка докумнтує репертоар ансамблю, їх творителів – хореоґрафів, хормайстрів, діріґентів, драматурґів, режісерів і много далшых екстерных співпрацівників. Є ту слід премєр од 1957 до 2008 року, капітола вызначных творителів і шефів, календаріюм популярных солістів ітд. На 132 сторінках, окрем фактів і документів, є і много красных фаребных фотоґрафій із выступлінь ансамблю, але і достаток чорнобілых уж історічных фотодокументів.

Можеме сміло повісти, же ***Мала історія ПУЛСу*** выповнює павзы у выскумі етнічной культуры Русинів і Українців на теріторії Словеньска.

▲ *При крещіню книжкы зліва: Проф.К. Горак, авторка Н. Юрковска-Сікорякова, М. Мачошкова і В. Фірєшова, модераторка акції.*

Авторка ту аналізує нелем поетіку ПУЛСу, але назначує і його вклад в контексті словеньской культуры. Презентує ту одборный матеріал документарного характеру довєдна з інтерпретаційов умелецькых активіт такого шпеціфічного професіоналного тілеса, якым быв а доднесь і є ПУЛС у Пряшові.

Андрій Гнат, фото автора

▲ *На святочнім акті презентації книжкы были бывшы і сучасны ПУЛЬСАЦИ.*

Маестро Ф. Віцо выдав довгоочекованый ДЕРЕШ

Председа МО РОС у Пряшові, ребелскый ініціатор різных русиньскых культурно-сполоченьскых акцій, неконечный бойовник за принавернутя Руського дому у Пряшові, закладатель і орґанізатор меджінародного конкурзу кресленого гумору Злата бочка а в непосліднім ряді професіоналный карікатуріста Федор Віцо выдав „одложену" книжку під назвом **ДЕРЕШ з підназвом ... і ниґда інакше** (Dereš ... a nikdy inak). Каждый у своїм жывоті бы ся мав тримати того свого, того, што го найвеце інтересує а главні робити тото, у чім є найліпшый. О тім, же Ф. Віцо не мать конкуренцію меджі русиньскыма але і словеньскыма карікатурістами, потвердила і його нова книжка, котра вышла в тых днях на нецілых 150 сторінках. Дереш є його найвызнамнішый серіял о збойниках в гуморнім проведжіню. О тій тематіці му уж в 1969 р. вышла така сама книжка. Але кедь єй главный протаґоніста Яношік ся неприязно доткнув політічной сітуації той добы (о. і. комуністічна діктатура або приход войск Варшавского договору), была гнедь стягнута з продая, зошротована і Ф. Віцо достав зато присный заказ публікованя. Але він і так дале публіковав... Но Дереш ся мусив на довгый час стратити і з його фіктівным Яношіком, як і нежеланым, але оправдовым Федором. Такым способом го хотіли компетентны того режіму „законзервовати" і нихто не мав інтерес вести з ним ани діалоґ. Но час є найліпшый судца а **ДЕРЕШ ся по 40 роках вернув назад**! В порівнаню із старым є розшыреный о новы і актуалны темы. Автор через свої гуморістічно-сатірічный серіял понукать чітательови вжыти ся до даного історічного часу, політічных ексцесів і сполоченьскых змін. Мімо іншого там найдете теперь уж цінны письма од компетентных лідрів з комуністічных часів адресованы прямо Ф. Віцові. Або трефны цітаты з Угорьского Сімпліціссмусу, як і авторову бібліоґрафію через розповіданя його старшого брата М. Віца, інтересны чорнобілы фоткы з різных акцій або вызначных выстав ітд. Автор собі не одпустив ани трефну арґументацію, чом тота книжка узріла світло світа аж теперь... Но предці зато, же быв 320. юбілей народжіня Яношіка, 295. юбілей поправы Яношіка і 40. юбілей приходу Варшавских войск на теріторію тогдышнього Чеськословеньска. Інтерес о нову публікацію є досправды великый а на словеньскім торгу не мать конкуренцію. О тім свідчіть уведжіня книжкы до жывота, котре ся уж одбыло на многых містах Словеньска і за границями. Напр. в **Братіславі**, де єй покрестила популарна геречка **Мілка Зімкова**, або в **Празі** за участи вызначных особностей Чеськой републікы. В юні т. р. ся з той нагоды ріхтує тыж велика славность в родиску отця Ф. Віца - в **Чабинах** меджілаборецького окресу, в Домі людовой творивости, де ся одбуде і отворіня выставкы карікатурістовых робот під назвов Коморні і гуморні. Інтерес, жебы Ф. Віцо выставовав і увів нову публікацію до жывота праві у Чабинах, мав сам староста села **Мґр. М. Шковран**, котрый вшытко уж теперь з орґанізачного боку приготовив. Про інтерес треба увести, же Ф. Віцо періодічно свої кресбы публікує і у нашых або в різных словеньскых і чеськых новинках. За своє майстерство здобыв уж множство оцінінь, меджі найвызначнішы належать ціна Словеньского літературного фонду або Ціна міста Пряшів.

С. Л.

ОЧАРОВАНЫ ПОГЛЯДОМ порядні ОЧАРОВАЛИ ВШЫТКЫХ

О выдареній майовій премєрі ПУЛСу з вічно жывого жрідла Русинів

Многы нашы любителі русиньскых традіцій і сімпатізанты ПУЛСу нетерпезливо очековали нову премєру того професіонального колективу, котрый уж довгы рокы шырить богату культуру Русинів Словеньска на домашній і загранічній сцені. Як сьме уж в нашых новинках писали, за послідній час ПУЛС перешов многыма важныма змінами. Першов было то, же минулого року ся ПУЛС одділив од Театру А. Духновіча і його зряджовательом ся став Пряшівскый самосправный край. Друга не менше важна зміна в екзістенції того професіоналного тілеса была, же по минулорічнім конкурзі на його директора ся на чело ПУЛСу поставив фундованый одборник **Мґр. Владимір Марушін**, **АртД**., котрый нелем колектів ПУЛС барз добрі познать, але в минулости в ним танцьовав і быв його умелецькым шефом. Настали в колективі і позітівны персоналны зміны, бо ПУЛС ся розріс о молодых талентованых людей. Новый директор з колективом приготовив і нову премєру під назвов **Очарованы поглядом,** поґрам котрой є присвяченый Меланії Нємцовій (1918-2006), котра была в ПУЛСі довгорічнов хореоґрафков. В часі єй діятельства в ПУЛСі, од 1954 до 1972 року, вытворила веце як 150 прекрасных хореоґрафій. Многы старшы і сучасны „Пульсаци" на Меланку (так єй называли) доднесь з ласков і в добрім споминають. Шкода, же ся не дожыла майовой премєры ПУЛСу, істо бы ся єй тыж любила, як вшыткым учасникам, котры были добрыма выконами співаків, танечників і музикантів „порядні очарованы". Но была на споминаній премєрі дівка Меланії Нємцовой - Яна Ліптакова, котрой уж сама тварь прозраджовала, же выступы „Пульсаків" ся єй люблять.

„Як маленька єм сідала кажду неділю на черешні під Шарішскым градом і чекала на приход людей з околіці... Так ня то фасціновало, же єм собі вшытко мальовала. Ани єм не думала, же образкы з черешні, співы і танці, котры єм ся научіла од старших людей ся мі даколи придадуть. Доднесь мам перед очами тоты прекрасны чепці, шафолкы, лайбікы... То было дівадло... Прекрасне... – то суть слова зо споминань Меланії Нємцовой, котры єй іншпіровали цілый жывот, главні в благороднім ділі з нашым професіоналным колективом.

Мож повісти, же найвекшов іншпіраційов і дорогоцінным жрідлом при приправі новой премєры выновленого ПУЛСу быв сам колектів, його цінне богатство сотворене многыма талентами людей – співаків, танечніків, музикантів, хореоґрафів, режісерів, сучасных і минулых. А главні тым минулым, котры пришли посмотріти на майову премєру своїх продовжователів, істо приємні зашелестіло коло сердечка і холем на короткый час вернуло їх до давных час славного ПУЛСу.

Величезна подяка за величезну роботу при приправі новой премєры патрить цілому реалізачному колективу ПУЛСу на челі з його директором Мґр. Владиміром Марушіном, АртД., котрый за недовгый час доказав з колективом вытворити таке „прекрасне чудо".

Нова премєра ПУЛСу ся складать з двох части. В першій ся колектів представив паровым і жартовным танцьом, хоровым співом, райбаньом на потоку, якубяньскыма звыками, комічныма образками (*Стара, подь*!)... Друга часть ся зачінать прекрасныма хороводами *(Очарована поглядом з черешні)* і продовжує запрашаньом на свадьбу, весільныма співами, чепіньом млодухы, дружбівскым танцьом і прекраснов веселов посвадьбянов атмосферов.

На майову премєру ПУЛСу пришла громада людей, мож повісти нелем з цілой републікы, але і споза границі. Ниже друкуєме реакції дакотрых прямых участників „пульсацькой" премєры.

Інґ. Ян Маґура з Гуменного, член Дозорной рады РОС, знамый співак з ґрупы Тріо Маґуровых і автор многых русиньскых співанок:

Очарованый поглядом быв і я, кедь єм видів новый премєровый проґрам ПУЛСу. Фолклор то уж не є лем *Ей гой, тілі, тілі,* а „Пульсаци" то і порозуміли. Покы хочеме молодых людей навернути назад до свого салаша, мусиме штілізовати і фолклор так, як роблять знамы професіоналны тілеса, як СЛУК ці Лучніца а тым і ПУЛС указав, же меджі них належать. Глубоко ся кланям авторам музикы, хореоґрафам, співакам, танечникам а найвеце музикантам, котры грали досправды сердцом. Было то велика красота, як тота молодь вышла на подіум і свойов щіростьов закрыла сивины постаршых, але о то скушенішых выступаючіх. Дякую вам за красный умелецькый зажыток і жычу здравічко, много успіхів.

Mgr. Monika Pavelčíková, riaditeľka Ľubovnianského múzea v Starej Ľubovni

PULS – to je naozaj umelecké teleso, jednak interpretáciou aj telesnou prípravou. Je to naozaj porovnateľné zo Slovenským ľudovým umeleckým kolektívom (SĽUK). Bolo to pekné. Páčilo sa mi, napríklad aj to, veď sme Ľubovňania, že som tam videla mnoho veci, ktoré spracovali a použili z Jakuban, aj kroje sa mi páčili, lebo mali mnohé autentické prvky z Jakuban. Aj tá parta bola pekná aj celkove tie plisované sukne, kartonky a modré tlačové a štepované zástery, tak že to bolo naozaj veľmi pekné. A potom ten pestrý záver,

▲ *Часть проґраму Свадьба в співанці. Анна Барнова, Емілія Швантнерова (спереду).*

▲ *ВСЕ ЖЫВЕ ЖРІДЛО. Р. Кравець, А. Томашова і М. Кощова. Орхестер ПУЛСу і проґрам ДАЛИ ВАС ПРОСИТИ.*

myslím, že to bol ten východ ako Habura, proste Rusíni z okolia Humenného. Tiež to malo temperament aj muzika dobrá, no veľmi dobré. Na ten čas, ktorý venovali príprave premiéry, myslím, že sa zhostili veľmi dobre. Kroje mali tiež dobré, vence s chorovodmi. Ja som nemala problém, aby som nerozumela. Tým, čo nerozumejú, hovorím, že treba chodiť medzi ľuďmi a počúvať ako Rusíni rozprávajú a hneď nebude problém. Aj scéna bola milá, proste malo to svoj spád. Nebolo to otravné, veľa rozprávania nebolo, proste moderná premiéra. A som rada, že sa ho (súboru) ujala VUCka, lebo ľahko dačo zanikne, ale ťažko sa zrodí. Tak si predstavujem spoluprácu kultúrnych inštitúcií - aké priestory dalo DJZ a že je to využitá budova. Kultúra musí spolupracovať, nemôžeme sa hrať na svojom piesočku. Veľmi som rada, že som videla také množstvo ľudí na premiére a takú spontánnosť a srdečnosť na záver, keď ľudia utekali na pódium k svojim a každý niesol kvietočky. Ja som na takej premiére ešte nebola. Naozaj to bolo srdečné. Videla som, že Rusínom na tom záleží a sú radi, že niečo také sa znovu obnovilo. Takže prajem, aby bolo veľa takýchto vystúpení. A počas vystúpenia, keď som to tak sledovala, tak je na čo sa pýšiť, keď idú, napríklad aj do zahraničia, takže naozaj dobre to bolo. Je dobre, že si chcete zachovať svoju kultúru a je veľmi dôležité, nielen že súbor chce ale aj ľudia chcú.

Андрій Гнат з Пряшова, бывшый умелецькый шеф ПУЛСу

По роках сьме были знова „очарованы“ ПУЛСом, „новым ПУЛСом“, котрый по своїх „абрагамовинах“ ся одразив із якогось непохопительного дна, хопив ся знова традіцій, але повышыв їх до 21. сторіча, до сучасного тренду, котрому і наш фолклор ся то мусить приспособльовати. А видить ся мі, же творцям новой премєры „*Очарованы поглядом“* ся то наповно выдарило. На самый перед треба квітовати, же проґрам є наш – *русиньскый,* же є ту іші тота „злата студнічка“, котра, як кебы не мала дна, же іщі фурт з ньой маме можливість черьпати. Так як днесь уж воду із студні треба чістити, так і наш фолклор треба дакус перефілтровати – перештілізовати, жебы одповідав днешній добі, але жебы в ним остало тото наше, тото, што нашы предкы нам зохабили. Треба го повышыти на днесь пожадовану умелецьку ровень а то і з технічного боку. А нова премєра ПУЛЬСу то указала. Было то і прекрасне даня почливости пані Меланії Нємцовій за єй довгорічну умелецьку роботу на полю русиньского фолклору. „Черешньовый хоровод“ нам єй цалком припомянув. Думам собі, же і рецензії будуть так приємні „очарованы“, як і тота премєра. Але єден вопрос на конець: мусили сьме так довго чекати на такый успіх, не могло то прийти скорше? А чом?

Інґ. Павел Дупканіч з Меджілаборець, член Порадного орґану РОС

Быв єм на стрічі в новембрі минулого року, кедь была перша предпремєра ПУЛСу. Уж тодыль єм мав з выступліня колективу добрый доєм, як ся ПУЛС указав. На тогорічній майовій премєрі мої добры доймы з минулого року ня іщі веце пересвідчіли, же ПУЛС наступив на добру дорогу а же зміны, котры в колективі настали, были на хосен того цінного професіоналного тілеса. Майова премєра ПУЛСу свідчіть і о добрій вольбі посту діректора ПУЛСу Мґр. В. Марушіна, АртД. Желам нашым „Пульсакам“ далшы успіхы з віров і надійов, же будуть і надале пропаґовати на такій професіоналній уровни культуру Русинів на Словеньску на домашній і заграничній сцені.

Вєра Юрічова з Бардійова, председкыня Дозорной рады Русиньской оброды на Словеньску

Любив ся мі цілый проґрам майовой премєры ПУЛСу, співы, танці і музика а так само і режія цілого выступліня, котре было на высокій уровни. Найвеце ня потішыло, же ціла премєра была конціпована в русиньскім дусі і одзеркальовала, яке велике богатство русиньскых традіцій жыє в нашім народі. Была єм горда і на красный спів Маріянкы Железной (з Хмельовой) родачкы з нашого бардійовского окресу. Вірю, же в такім тренді буде продовжовати ПУЛС і в будучности.

Йожка Гнатова з Пряшова, бывша солістка ПУЛЬСу

На стрічі бывшых „пульсаків“ в септембрі м. р. нас пан В. Марушін запросив на нову премєру „нового„ ПУЛСу, на котру сьме были барз зведавы і на котру сьме ся тішыли уж і зато, же мала быти присвячена пані М. Нємцовій. А треба повісти, же ся то досправды подарило. Хоровод „Очарована поглядом з черешні“ вернув ПУЛС до років хороводу „Біла фантазія“, котрый очаровав людей нелем у нас дома, але по цілій Европі, Канаді і Америці. Глубоко ся кланям творцям нового проґраму за їх напады в драматурґії, хореоґрафії а главні в режії. Робота із хором была чудесна. Од часів проґраму „Вінок мій зеленый“ (1983 р.) є то далша успішна премєра, котра може вельо наповісти фолклорній творчости на цілім Словеньску. Режійне споїня хору і балету на чудесну музику орхестру, на звычайны, але фантастічно функчній сцені – тото вшытко сповнило моє очекованя. А в котрых числах было моє преквапіня? Уж споминана „Очарована поглядом з черешні“, „Высоко підкасана“, „Дали вас просити“ або „Прийди, мій миленькый“. Просто, теперішній ПУЛС новым проґрамом є достойным продовжовательом роботы нашого „старого“ ПУЛСу.

Як видиме з высловів написаного і выслуханого од людей, котры вєдно з „пульсаками“ пережывали красны хвілі на прекраснім проґрамі, майова премєра ПУЛСу „**Очарованы поглядом“ порядні очаровали вшыткых**. Успокоїла очекованя многых Русинів, котры на властны очі і уха ся пересвідчіли, же наше культурне богатсво мать нелем велику ціну, але і отворену перспективу до будучности. В то міцно віриме.

Анна Кузмякова, фото ПУЛС

Возроджованя Русинів переходить до другой фазы

Зрахованя людей в р. 2001 = 24 201 Русинів - реалность
Зрахованя людей 2011 = веце як 100 000 Русинів – желаный ціль

▲ *Русиньскый культурный діятель Інґ. Ян Допіряк.*

Русиньска оброда на Словеньску (РОС) як ныйвызначніше обчаньске здружіня, котрого главным цільом є возроджованя народностного усвідомліня Русинів в СР, не може быти спокійне з кількостьов 24 201 жытелів СР, котры ся приголосили в 2001 році ку русиньскій народности. Є то на мій погляд мало. З тым істо не суть спокійны ани далшы русиньскы орґанізації, сполкы і здружіня.

Припомяньме собі зрахованя людей в числах, як то было в 2001 р.:

Percentuálny podiel Rusínov na celkovom počte obyvateľov jednotlivých okresov – sčítanie ľudu 2001

P. č.	Okres	Počet obyvateľov	V tom rusínska národnosť	%
1.	Medzilaborce	12 668	5 121	40,4
2.	Svidník	33 506	3 529	10,5
3.	Snina	39 633	3 487	8,8
4.	Stropkov	21 027	1 123	5,3
5.	Humenné	64 845	2 306	3,6
6.	Stará Ľubovňa	50 684	1 692	3,3
7.	Bardejov	75 793	2 167	2,9

P. č.	Okresné mesto	Počet obyvateľov spolu	V tom rusínska národnosť	%
1.	Medzilaborce	6 741	2 303	34,2
2.	Svidník	12 428	1 621	13,0
3.	Snina	21 325	1 245	5,8
4.	Humenné	35 157	1 702	4,8
5.	Bardejov	33 247	829	2,5
6.	Stropkov	10 874	209	1,9
7.	Stará Ľubovňa	16 227	240	1,5

Špecifické postavenie majú krajské mestá

	Počet obyvateľov spolu	V tom rusínska národnosť	%
Prešov	92 786	1 111	1,9
Košice (I – IV)	236 093	1 279	0,5
Bratislava (I – V)	428 672	461	0,1

Okres Stará Ľubovňa - sčítanie ľudu 2001
(usporiadané podľa %-ta počtu Rusínov celkového počtu obyvateľov)

Pôvodne rusínske obce	Počet obyvateľov spolu	V tom rusínska narodnosť	%
Čirč	1118	373	33,4
Údol	431	121	28,1
Ruska Voľa nad Popradom	115	32	27,8
Stráňany	207	51	24,6
Jarabina	834	164	19,7
Legnava	156	29	18,6
Obručné	64	11	17,2
Kamienka	1408	237	16,8
Starina	86	11	12,8
Orlov	791	71	9,0
Veľký Lipník	1010	73	7,2
Kyjov	769	53	6,9
Šarišské Jastrabie	1105	55	5,0
Šambron	437	20	4,6
Litmanová	641	29	4,5
Hajtovka	90	3	3,3
Ďurková	279	9	3,2
Jakubany	2415	57	2,4
Malý Lipník	477	9	1,9
Sulín	438	7	1,6
Matysová	88	1	1,1
Vislanka	300	1	0,3
Kremná	121	0	0,0
Okres Stará Ľubovňa	13380	1452	10,8

Як видиме з таблічкы, в наоко русиньскых селах, ся з кількости 13380 жытелів ку русиньскій народности приголосило лем 1452 (10,8 %).

Окреме поставліня мать місто Стара Любовня. І ту жыє велика комуніта Русинів, котры ся до міста переселили за роботов як і їх потомкы. Ку Русинам ся приголосило лем 240 жытелів, причім ку ґрекокатолицькій вірі 3603 а ку православній 261 людей, што є довєдна 3864 жытелів міста. Русины офіціально в тых церьквах творять лем 6 %.

З высше надрукованых таблічок ясні видно, де маме резервы і де маме заміряти возроджуючій процес. Вшыткы сполочні бы сьме собі мали дати порядні смілый ціль і орґанізовати возроджуючі акції так, жебы ся в 2011 році приголосило ку русиньскій народности веце як 100 000 жытелів СР. З мамтематічного боку то вызерать цалком легке: кедь каждый Русин з кількости 24 201 людей (котры собі написали русиньску народность в 2001 р.) пересвідчіть у своїй околіці, родині, знамых 5 до того часу „блудячіх Русинів“, то гнедь нас буде 121 000. Но добрі знам, же то не є таке легке як указують рахункы.

Єм радый, же ВВ РОС выпрацовав і схвалив **Комплексный план акцій перед зрахованьом жытельства**. Но треба тот план сістематічно реалізовати формов прямого контакту із штонайвекшов кількостьов нашых людей по селах і містах, бо до зрахованя нам оставають уж лем два рокы.

Хто своє не любить, а за чуджім прагне,
тот своє загубить, чудже не досягне.

Александер Духновіч

Што поважуєме за потребне і як плануєме поступовати главні в окресі Стара Любовня при возроджованю нашого жытельства? На перше місце кладеме прямый контакт з нашыма жытелями по русиньскых селах і в окреснім місті Стара Любовня. Напрошує ся вопрос – як і чім можеме ословити штонайвекшу кількость людей. Істо не коморным семінаром, на котрый приде пару людей, якых уж ани пересвідчати не треба.

В сучасности за найучіннішу методу возроджованя людей поважуєме нашу жыву культуру, з котров хочеме прийти прямо ку нашым людям на окремы нашы села. Ці ся то дакому любить або ні, на перше місце даваме фолклорны выступліня, фестівалы з нашыма богатыма традіціями. Бо праві планованы, обсягово і жанрово розмаїты пасма нашого богатого фолклору, русиньского слова і поезії під назвов напр. **Русины Русинам** або **Русины самы собі**, поважуєме за найприступнішу форму, як через сердце, чутя і розум припомянути нашым іщі все роздумуючім ці вагаючім Русинам, де належать, якой суть народности і де є їх коріня. Хто бы знав і іншы а може і ліпшы формы пропаґачной роботы, най їх опублікує, жебы сьме їх могли в нашій роботі схосновати. *Як то хочеме реалізовати?* В сполупраці із старостами і сельскыма заступительствами плануєме в нашых селах, де жыє над 400 особ, поставити в середині села переносне явиско з добрым озвучіньом і выступити з пасмом, заміряным ку оброджованю жытелів даного села. В часі выступліня бы ся одбывали акції, на якых бы ся роздавали пропаґачны матеріалы – летакы, календарі і под.

В рамках акцій жывой культуры очекуєме максімалні розшырити заяздовы выступліня ТАД і ПУЛС, главні в русиньскых селах спішского і шарішского реґіону. Може бы не было на шкоду приготовити на міру „ушытый" проґрам, котрый бы ся складав з драматічно-співацького жанру і котрый бы найвеце ословив і заінтересовав нашых людей.

Найнескорше в 2010 р. пропонуєме зорґанізовати репрезентатівный цілоштатный русиньскый фестівал. Фестівал, котрый бы быв НАШ, РУСИНЬСКЫЙ. Жебы сьме не были лем як „прівесок" при даякій іншій акції. Фестівал бы ся мав одбывати в рамках ослав Дня Русинів в нашім крайскім місті, в Пряшові (де суть на то потребны просторы, як напр. шпортова гала, нове ДЙЗ і под.). Сучасно ся придавам голосом ку тым, котры пропонують, жебы за Памятный день Русинів быв выголошеный 10. респ. 12. юн. Памятный день Русинів бы так быв споєный з одкрытьом памятника А. Духновіча і Днів русиньской культуры (10. – 11. юна 1933). Подля мене, кебы ся тот день спойовав з першым Славяньскым зяздом (12. 6. 1848), потім бы то уж не быв памятный день Русинів, але бы то быв День взаємности Словаків і Русинів, што є уж цалком о дачім іншім.

Далшов цілословеньсков акційов бы мав быти ґрандіозный ґалаконцерт Співы мого роду (в осени), котрый бы ся одбывав і в Пряшові, Кошыцях і в Братіславі. Цілословеньскый русиньскый фестівал, як і ґалаконцерт Співы мого роду треба добрі спропаґовати нелем в русиньских, але і в цілоштатных і реґіоналных словеньских медіах. Добра пропаґація акцій, окрем задачі інформовати о них, мать барз важну роль, а то як учінный елемент на зміну думаня людей, але і як помічник позітівного впливу на оброджованя Русинів на Словеньску.

Де же сьме Русины? Де сьме ся поділи?
Ці сьме із сел нашых як пташкы злетіли?
Же нас тілько мало теперь Русинами,
вельо з нас ся ганьбить стати в ряд із нами.
Ту сьме, в нашых селах чути нас співати,
по русиньскы чути нас бісідовати.

Штефан Смолей

На друге місце по жывій культурі кладеме пропаґачны календарі, ведь їх выдавали і нашы знамы великы будителі. Плануєме выдати два календарі, а то на рік 2010 і на рік 2011. Календарі бы мали быти реґіоналного характеру, в котрых бы не мали хыбовати, наприклад, вызнамны особности з нашых русиньскых сел в окресі Стара Любовня, вызнамны і памятны дата (культурны, духовны і под.). Кедь зоженеме достаток фінанцій, так хочеме, жебы уж на Рождество 2009 а потім і на 2010 р. достала кажда родина (до каждой хыжы) календарь задарьмо. Мали бы то быти календарі на стіл або на стіну. До сполуфінанцованя ся будеме намагати запоїти окремы сельскы уряды по нашых селах як і подникателів, главні бываючіх на данім селі. Зышла бы ся поміч і

▲ *Пропаґачный календарик ку зраховаию людей в 2001 р.*

од іншых добродителів, спонзорів - домашніх і споза границі. Дале бы было добрі выдати карткы (рождественны, новорічны, великодны), в котрых бы уж быв надрукованый поздрав по русиньскы. То ся явить як успішный крок на взаємне припомянутя собі того СВОГО.

Не зохабте родне слово,
нашы красны звыкы,
не робте з себе Словаків,
не выходьте в сміхы!

Марія Ґірова

Великый простор впливу ся при оброджованю Русинів отворять про обчаньске здружіня **молоды Русины**. Будьяка форма масовых стріч молодых людей (діскотекы, забавы, бісіды, „парті" і под.), на котрых, окрем іншого, бы мали быти припомянуты і вопросы народной ідентічности, материньского языка і культуры.

З того місця вызывам споїти холем на час до зраховання людей 2011, вшыток потенціал, а то нелем фінанчный, але і персоналный, розумовый і матеріалный і вложыти тото вшытко до процесу оброджованя русиньского жытельства, котре даколи ани не знать, чом ся не голосить ку русиньскій народности.

Вызывам вшыткы русиньскы орґанізації до сполупраці в оброджуючім процесі, словами нашой русиньской писателькы Марії Ґіровой зо Снины „честных, щедрых, жертвенных а на свій род гордых Русинів до честной, чістой, статечной, щедрой роботы меджі нашыма людми при оброджованю нашого народного усвідомліня".

Істо за таку роботу ся не дасть поважовати „понука" під назвом: **„Хочете сі купити оріґіналну русиньску заставу?"** Што думате, кілько стоїть така застава, котру выдав докінця Світовый конґрес Русинів? В днешнім часі цілосвітовой крізы є тота застава понукана за 75 $ респ. 60 €, то є 2 250 Ск, респ. 1 808 Ск. Така обходна політіка в русиньскім руху істо не поможе оброди́ти наш народ.

Дорогы чітателі тых рядків, як нас Русинів буде в 2011 році на Словеньску веце як 100 000 приспіє то ку легшому рішіню важных областей жывота Русинів на Словеньску, як є школство, церьковны обряды, одношіня ку штатным і самосправным орґанам і іншых болячок, котры нас днесь траплять і котры выпливають з того, же офіціалні екзістують пересвідчены, респ. оброджены Русины, котрых є мало а суть „блудячі Русины", котры не знають, де належать. Може, же і ціна русиньской заставы буде в 2011 році менша, напр.15 €.

Вызываме вшыткых, запойте ся з нами до другой фазы дослідного оброджуючого процесу Русинів!

Інґ. Ян Допіряк, Стара Любовня

1. Світовый конґрес Підкарпатьскых Русинів

Місто Пардубіці у Чеській републіці было 25. апріля 2009 центром діяня 1. Світового конґресу Підкарпатьскых Русинів (дале СКПР). Може ся теперь чудуєте і давате собі вопросы, ці то не суть дезінформації, кідь 1. СКПР ся мав одбыти подля нашых послідніх інформацій в німецькім Берліні. Многы з вас істо не можуть порозуміти (так як і я передтым), же чом ся высше уведженый конґрес одбыв праві в Пардубіцях? А в непосліднім ряді по тім, як ся конґрес скінчів, выникло множство вопросів, но найважнішы были - кілько є властні Світовых конґресів Русинів? Што ся крыє під тым конґресом? Кідь вшыткы добрі знаме, же Русины ся готують теперь на вызначный юбілейный 10. Світовый конґрес Русинів, якый ся одбуде в днях 4. - 7. юна т. р. в Сербії і Хорватії. Але подьме по порядку! Сама єм была на тій акції як **позоровательна** а вєдно з **Мґр. Петром Крайняком** сьме ся выдали на путь до далекых Пардубіць. Барз нас інтересовало, о што там властні іде, яка є ідея, ціль і проґрам акції. А в непосліднім ряді, якый буде конкретный выслідок з так вызначного акту, якым мав быти 1. СКПР.

▲ *Перед конґресом ся участници на місце діятельства до готела Евро в Пардубіцях привезли в процесії на луксусных автах, на якых были з обох боків русиньскы заставкы.*

Їднать ся досправды о Русинів?

Гнедь при приході єм ся опросила професора **Івана Туряниці**, делеґата за Україну, жыючого на Словеньску в Нітрі - же чом властні ся тот конґрес одбывать в Пардубіцях і чом быв скликаный на послідню хвілю (была єм на нього позвана 2 дні перед тым). На мій вопрос одповів: *„Зато, бо в Німецьку на нас уж теперь чекать українське КҐБ... Мы уж негодны дале знашати кривды України і высловы політіків, же Русины то лем субетнос україньской нації, же Підкарпатьскый народ повинен быти лем україньскый...“*

Тому єм іщі порозуміла і была єм з ним согласна, бо фактом надале зіставать, же нашы братя там фурт жыють у великій кривді. Добрі знаме, же не суть дотеперь узнаны за народность як мы на Словеньску або в іншых штатах, де жыють Русины. Не можуть ся так як мы пышыти народностнов самобытностьов, котра означать найціннішу властность, нашу кровну і духовну єдноту, традіції, обрядовость, язык, фолклор і красне одношіня ку родному краю. Зато єм думала, же і тото буде головным цільом 1.СКПР і же в такім дусі ся їднаня понесе. Но опак быв правдов. **Процесія луксусных авт з дымовыма склами,** на якых єм ся іщі в жывоті не везла (на каждім была русиньска заставка), **препых, невидане богатство, руська телевізія в Чеську... Допереду перфектні приготовленый сценарь, велика кілкость „нагнаных“ людей, котры ани не хыровали о тім, што є русинство, лекції делеґатів в руськім языку...** Думам, же нетреба дале продовжовати, жебы і сельскый чоловік порозумів, же тото не є про благо Русинів на Підкарпаті. Но і так найвекша „бомба“ пришла тогды, кідь орґанізаторы конґресу пропоновали, жебы быв в Декларації приятый за **штатный язык републікы Підкарпатьска Русь - язык руськый** (што ся і стало). На мій вопрос, же чом? Одповів председа Общества Подкарпатьскых Русинів в Чеській републіці (дале ОПР ЧР) **Василь Паук**: *„Зато, же нашы люде не розумлять україньскому языку з історічного і ґраматічного боку є їм близшый язык руськый.“*

Думате, же є такый поступ добрый? Не може то пошкодити русиньскому народу?

„Знате, на світі є веце як 2500 языків, котрыма бісідують вшелиякы народы або народности. Але єм пересвідченый, же ани єден з них ся не розвивав під такыма політічно-орєнтачныма тисками, як русиньскый язык на Україні. Самособов, же мы го надале будеме вжывати, но урядным языком буде язык руськый, може і як знак протесту проти Україні, бо тота країна нам Русинам ниґда нич доброго не дала.“ Думам, же пан Паук своїм высловом давать много причін на далше полемізованя. Його арґументы за руськый язык суть натілько похыбны, же самы себе вывертають. Ведь люде будуть меджі собов в хыжах, на селах, ці корчмах надале бісідовати по русиньскы а лем тяжко потім будуть в практіці вжывати дашто інше. Ани провірена штатістіка на Підкарпаті не є доказом успіху русіфікації. Клинець проґраму ку тому боду на акції порядні прибив і єден з участників, кідь выступив і повів: *„бісідуйте по україньскы, бо мы по руськы не розумиме“!*

Одважны высловы мав і **Іван Петровцій**, член ОПР ЧР, котрый быв пропонованый за міністра заграничных діл Підкарпатьскої Руси – *„Може многы з вас тот факт не беруть важні, но я хочу серіозно повісти, же вшыткo ся помаленькы ріхтує ку тому, жебы ку 1. децембру 2009 была зряджена Русиньска автономна область Підкарпатьска Русь із свойов самосправов. Ку выголошіню новой републікы суть потрібны 2 головны факторы: 1. армада, 2. єй узнаня од републікы, котра є „вельмоцов“ у світі. А нас тым вшыткым застрішує Руська федерація...“.*

ЧОМ СЯ БУДУ ГОЛОСИТИ КУ РУСИНЬСКІЙ НАРОДНОСТИ

ЗРАХОВАНЯ ЖЫТЕЛЬСТВА 2011

*Днесь на наш традічный вопрос одповідать активна Русинка **Гелена Сливкова** з Кендіц, родачка з русиньского села Сташківці, окрес Стропков, авторка недавно выданого зборника співанок зо Сташківской і Миківской долины.*

„Мене моя мамка на Карпатьскій Руси породили і першы слова і крокы ня вєдно з моїм няньком учіли. В селі Сташківці мене у святій цеькви похрестили, в селі Гавай у святім храмі мы с моїм мужом, родаком з Миковы, звінчаны. У Свиднику сьме выховали і в русиньскій речі научіли бісідовати, молити ся і культуру шырити двох сынів, котры, певні вірю, ниґда не затаять, же з русиньского роду походжають. На Карпатьскій Руси ту од правіку жыли нашы дідове, прадідове а з найтайнішого кута свойого серденька жычу нашым наступным поколіням, жебы їх на Карпатьскій Руси Бог Отець Небесный благословив, жебы їм дав здравя, щастя і Божого благословіня, здравых потомків, роботу подля їх кваліфікації, розуму, професії, способности, жебы їм дав силы і охоты до роботы і жебы благословив їх благородне діло. Дале жычу представителям Русиньской оброды на Словеньску і вшыткым Русинам, жебы на них Бог Отець Небесный зослав Духа Святого, освящаючого, жебы провиділи душевныма, тілесныма і сердечныма очами, як ся мать Русин справовати подля Мойсейовых 10 Божых заповідей. Як тоты заповіді будеме дотримовати, то по правді повіджено, никого не будеме одсуджовати, але ани перед никым, хто пришов споза Великой млакы не будеме на коліна клякати. Жычу нашому народу, жебы быв на свій род гордый, жебы ся чуджі языкы учів, але на свою любезну русиньску бісіду, жебы не забывав. Памятайме, же лем тоды собі нас - Русинів будуть люде іншых народностей цінити, як ся не будеме за свою реч, за своє коріня ганьбити.“

За одповідь дякує А. Кузмякова

Думам, же ку тому уж не є што додати, бо політіка такого характеру не познать брата а ани границі...

Вольбы президента 1. СКПР

Веце як 100 делеґатів (было їх позваных о вельо веце, но подля лідра Сойму Підкарпатськых Русинів Др. Дімітрія Сидора, много з них не достали віза од Україны, зато не могли прийти до Пардубіць) собі за **президента 1. СКПР зволили Василя Джуґана,** єдного із найбогатшых людей в Чеській републіці, властника ґолфового клубу „Кунетіцька гора“, закладателя орґанізації ОПР ЧР, фундованого Русина з україньского Тачева, котрый мімо іншого повів:

„Днешній цілосвітовый конґрес зєднотив Русинів походжіньом з Підкарпатьской Руси, котрых владнучі україньскы націоналісты выганяють із родной землі по світі за роботов. 60 % молодых Русинів мусить охабити Підкарпатя, бо там не мож выжыти, суть в різных кутах світа. Лем я ту у Чеську давам роботу 700 людям од нас! Тото є демократія? А найвекше зло є у тім, же нелем же не мають дома роботу, але терплять там асімілачныма репресіями, выгражаньом і переслідованьом од Українців. А в непослідним ряді Русины там суть ***нихто,*** *ведь не мають ани право ся приголосити ку своїй народности, бо там властні ани не є. Зато нас высше уведжены факты принутили ку тому, жебы сьме ся зачали активніше бранити. Теперь уж єм пересвідченый, же найліпшым выходжіньом з того є вытворити окремый штат - Підкарпатську Русь зо свойов самосправов а одділити ся од Україны. Ведь она нам взяла етноціт, ґенезу і ціле „Я“. Як ся мож нато*

▲ *При гімні Підкарпатськых Русинів зліва:* ***Юрій Чорій****, підпредседа СПР на Україні,* ***Іван Петровцій****, председа языковой комісії. Цілу акцію вів* ***Ладіслав Лецовіч****, председа областного общества Підкарпатськых Русинів в Русії.*

дале позерати а жыти в такых условях. Єдиный, хто нам подав помічну руку, была Русія, тота земля чує з нами... 26.3.2009 сьме ту у Чеську заложыли орґанізацію під назвом ***Общество Підкарпатськых Русинів*** *о.с., котрой головным цільом є помагати вшыткым Русинам жыючім в ЧР. Зєдночовати їх, радити їм і інформовати о культурнім і духовнім жывоті в Чеську. Наша орґанізація уж мать выбудовану добру штруктуру і сполупрацує з іншыма орґанізаціями подобного характеру у світі, де жыють Русины напр. в УСА, Шпанєлску, Німецьку ітд. Вшытко робиме задарьмо, з цільом інтеґровати вшыткых Русинів із Підкарпатя і єднозначні підпоруєме приятя* ***конституції републікы Подкарпатьска Русь- републікы Русинів на юг од Карпат.***

▲ *За председницькым столом, зліва:* ***І. Туряниця****, міністер загранічных діл Підкарпатьской Руси,* ***В. Джуґан****, новозволеный президент 1. СКПР,* ***В. Фрікер****, Русин жыючій в Німецьку, председа секції про етноцітіду Русинів,* ***І. Петровцій****, председа языковой комісії,* ***Ю. Чорій****, підпредседа СПР на Україні і* ***В. Паук****, председа ОПР ЧР в ЧР.*

Меджінародны секції коґресу

Делеґаты конґресу тыж вырішыли, же діятельство в меджіконґресовім періоді ся буде реалізовати через окремы меджінародны секції. За ведучіх секції были зволены: *В. Фрікер* (Німецько): **секція про етноціду Русинів**, *І. Петровцій* (Підкарпатьска Русь): **екція языкова,** *Ґ. Гатінґер* (Мадярьско): **секція про русиньску діяспору**, *М. Поп* (США): **секція про економічный розвой Републікы Підкарпатьска Русь**.

Декларація 1. СКПР

Участници конґресу прияли і „інтересну“ Декларцію, котру уж в сучасности заслали до вшыткых штатів, де жыють Русины, як і на компетентны меджінародны інштітуції, котры підпорять републіку Підкарпатьска Русь. З ньой выбераме:

Мы делеґаты 1. СКПР будучность нашого штату і головны цілі видиме у такім форматі:

Назва штату - Републіка Підкарпатьска Русь, **політічне зряджіня** - парламентна републіка, **головне місто** - Ужгород, **штатный сімбол** - ерб з червеным медвідьом, **сідло Влады** - Ужгород, Православная набрежная ул. ч. 19, **конштітучный закон** - §328 із 22.11.1938, узнаня тогдышньой теріторії Підкарпатьской Руси, материньскый штат вшыткых Русинів світа, **штатна мена** - 1. Тис, **штатный язык**- русиньскый, руськый, **признаня народности** – мадярьской, словеньской, румуньской і україньской, **час** - середньоевропскый, **статус републікы** - демілітарізована зона з меджінароднов ґаранційов републікы Руська федерація, **штатны границі** - з Польском, Словеньском, Мадярьском і Румуньском, будуть так означены як за бывшого СССР, границі з Іванофранковском і Львівсков областьов Україны будуть проведены по делімітачній лінії Польска і бывшого Чеськословеньска, так як тому было до 29. 6. 1945 р., **політічный сістем**: републіка не буде мати жадны теріторіалны претензії ку другым штатам, зачленить ся до зоны слободного торгу зо вшыткыма штатами, зрушыть віза з іншыма штатами, транспорты, таріфы і іншы условя, котры будуть залучены до законів і будуть проїднаны на найближшім засіданю Рады Влады. **Еконімічный сістем**: навернутя 23 міліярд евро од Україны, котры довгує Підкарпатьскій Руси за 18 років неоправненого ряджіня, вшыткы жытелі Підкарпатьской Руси мають право на: безплатне штудіюм, медіціньску старостливость, інтернет і слободне записаня народности. **Транзітна інфраштруктура:** плино-транзітный сістем, железнічный сістем, електрічна сіть, автомобілна сіть. Вшыткы транзітны дорогы евідованы Українов ся в день зряджіня републікы Підкарпатьска Русь зрушать і наслідні будуть підписаны новы контракты, котры суть уж в тім часі у штадію рішінь ітд.

Обєктівность высше надрукованого і Деклараційов 1. СКПР здокументовано потверджує лем то, же сучасна сітуація на Підкарпаті є досправды важна, за яков стоїть тверда політіка, котров можуть быти Русины і знеужыты.

Текст і фото Сілвія Лисінова

РАДВАНЬСКА ШКОЛА НЕСЕ МЕНО МИХАЛА СОПИРЫ

▲ *Під памятнов таблов закладателя школы Михала Сопиры – його діти Боріс і Таня з радваньскым старостом Андрійом Ґлодом.*

ПОГЛЯД ДО ІСТОРІЇ

Быв конець другой світовой войны, люде ся вертали із евакуацій до своїх сел, до своїх домів, обновляли вшытко, што было зничене войнов і свою псіхіку по стратах нелем свого маєтку, але і своїх найближшых. Было ся треба знова ородити, дати вшытко до порядку а так зачати штось нове, штось ліпше. А до того належала культура і освіта.

▲ І етікета на виновій фляшці сімболізує вдяку і узнаня за педаґоґічну і культурну роботу бывшого радваньского директора мещанкы Михала Сопиру.

Радванчане мали дакус і щастя, же село не было аж так зничене, люде ся мали де прихылити і так ся зачали ставляти на властны ногы. Зато, же тогдышня Вышня Радвань была такым „центровым" селом, было потрібне ту заложыти і школу высшого ступня – середню школу тзв. мещанку. Щастя мали Радванчане і у тім, же на заложіня школы дістали доброго чоловіка з людьскым характером, мудрого директора **Михала Сопиру (1914-2006),** родака з Красного Броду. Не была то про нього легка робота, бо орґанізовати в селі школу без просторів, то была сізіфовска робота. Требало, жебы школа зачала своє діяня уж у 1946 році. Народна школа мала свої просторы в оремій будові. Але што із мещанков, котра дістала назву „Ґосударственная русская ґражданская школа„? І так пан директор Сопира ся пустив на першый погляд до нереалізовательной роботы. Дирекція і єдна класа были „У сполку" – в старім культурнім домі, де быв і склеп. Далшы класы ся находили главні в старых жыдівскых будовах – было то може і на пятьох місцях. Так міг зачати першый школьскый рік 1946/1947. А дітей было немало. Окрем дітей з Вышньой Радвані до середньой школы зачали ходити і діти з Нижньой Радвані – Горба, Берестова, Воліці, Чабин, Збудськой Білой і Валентовець. Мож было повісти, же добрый почін ся подарив, на котрім найвекшы заслугы мав першый директор новозаложеной школы Михал Сопира. На школу зачали приходжати молоды учітелі, на котрых радваньска школа мала тыж щастя. Нова школа, хоць у старых просторах, і так притяговала молодых педаґоґів-ентузіастів. А были то чудесны люди, як наприклад **Іван Кочан, Іван Фріцькый, Штефан Качмарь**, **Гелена Небесна, Ольґа Гучкова, Василь Росоха, Анна Барійова, Гелена Байцурова** і много далшых. Окрем учітельской роботы было на школі розшырене і богате культурне діятельство. Учітелі **Іван Фріцькый і Штефан Качмарь** заложыли першый „Ансамбль песни, музыки и пляски", з котрым успішно выступали на вшыткых конкурзах од Меджілаборець, через Пряшів аж по Братіславу. Такы были зачаткы радваньской мещанкы – школы без школьской будовы а такый быв і єй першый директор Михал Сопира.

▲ На святі свойой школы співали і сучасны радваньскы школярі радваньску гімну *Із за діла, сонце...* і русиньску гімнічну співанку *Там, де Бескіды, Карпаты.*

ЧЕСТНА НАЗВА РАДВАНЬСКІЙ ШКОЛІ – ОСЛАВЫ

Хоць юбілей школы (60 років) собі Радванчане достойні припомнули іщі 14. юлія 2007 році, фурт їм ту штось хыбовало. А то было якраз мено першого директора Михала Сопиры. Зато на пропозіцію школы, бывшых і теперішніх учітелів, сельске заступительство прияло узнесіня, жебы радваньска школа несла честне мено єй закладателя. І так 24. апріля т. р. настав день „Д". Уж од рана ся зачали до школы сходжати нелем школярі, але і гості з близька і з далека, Радванчане і жытелі тых сел, котрых діточкы ходять до радваньской основной і матерьской школы. Міністерство школства СР схвалило радваньску пропозіцію дати школі честну назву – ***Základná škola s materskou školou Michala Sopiru v Radvani nad Laborcom.***

Меджі найголовнішыма гостями были **діти Михала Сопиры** – дівка **Таня Кунікова-Сопирова** і сын **Боріс Сопира**. Не хыбили і представителі высшых школьскых орґанів, старостове околитых сел, бывшы і теперішні учітелі, представителі медій і много далшых радваньскых жытелів. Гості найперше попозерали зчасти зреконструовану школу, єй просторы а потім зачала ослава. Першы на велику ходьбу наступили школярі, котры за допроводу учітеля **Мґр. Марека Ґая** заспівали радваньску гімну – *Із за діла, сонце...* і русиньску гімнічну співанку – *Там, де Бескіды, Карпаты...* Ославы обогатила красныма русиньскыма співанками і женьска ґрупа **Лелія** з Гуменого. Участників свята привитала учітелька МШ Власта Мелничакова. Історію радваньской школы приближыв єй директор **Мґр. Душан Клец**, котрый спомянув на першы тяжкости і успіхы школы. Окрем іншого повів: „*За вшытко*

добре, што школа у своїх першых роках аж до збудованя той прекрасной ставбы досягла, треба дяковати першому директорови Михалови Сопирови і за то, же на Радвань ниґда не забыв. Зато сьме рішыли пожадати Міністерство школства СР о запожычаня Честной назвы нашій школі.“ По його словах предноста Крайского школського уряду у Пряшові **Інґ. Яромір Павлік** славностні передав діплом Честной назвы директорови школы Д. Клецови.

радваньского родака **Івана Бабіна**. Далшов частьов богатого проґраму было отворіня памятной хыжы Михалови Сопирови, де є выставлено множество документачного і фотоґрафічного матеріалу о історії школы і особны предметы, котры пан Сопира ужывав при своїй роботі, як строй на писаня, печаткы школы і т. п.

Од школы ся гості пересунули на радваньскый Сельскый уряд, де Михалови Сопирови было старостом села **Андрійом Ґлодом** уділене Честне обчанство *ін меморіам,* котре перевзяли його діти Таня і Боріс. Потім староста А. Ґлод покликав вшыткых гостів на святочный обід до радваньской рештаврації *У Югаса,* де ославы продовжовали уж в неофіціалнім дусі. Ту радваньский отець духовный **Марош Прейса** запропоновав на вічну память Михала Сопиры заспівати *Христос воскресе.* Представителі школы і сельского уряду передали Тані і Борісови Сопировым на памятку образ із подобов їх отця, котрый намальовав лабірскый малярь **Мірослав Сірік**.

▲ Погляд на стіну в Памятній хыжі Михала Сопиры, закладателя радваньской мещанкы.

▲ Діти Михала Сопиры – зліва сын Боріс Сопира і Таня Кунікова-Сопирова переберають од старосты села Андрія Ґлода честне обчанство ін меморіам про свого отця.

Потім ся вшыткы одобрали на школьскый двір, де староста села **Андрій Ґлод** і сын Михала Сопиры Боріс одкрыли Памятну таблу Михалови Сопирови на будові школы. Лелія і ту заспівала нашы красны співанкы а **Іван Радик** задекламовав із поезії

Споминаням на зачаткы школы у Радвані, на єй першого директора не было кінця-края. Споминали учітелі, скорше народжены школярі і гості.

Такый быв прекрасный радваньскый ярьный день – 24. апріля 2009 року, котрому жычіла і сонячна погода а то на почесть першого директора радваньской мещанкы Михала Сопиры.

Орґанізаторы святочного акту приготовили з той нагоды і далшый цінный документ – 70-сторінкову пулікацію – **ПАМЯТНІЦЮ** *(Pamätnica. Základná škola s materskou školou Michala Sopiru. Radvaň nad Laborcom), котру упорядковав* **Бартоломій Сотак**, *ґрафічно управив* **Марек Ґай** *(окрем них ред. раду публікації творили* **Михал Бабін і Душан Клец***).*

За тот почін, приправу і орґанізацію цілых ослав треба, окрем іншых, подяковати **Бартоломійови Сотакови** – ученикови пана М. Сопиры а пізніше і учітельови радваньской школы, котрому довго не давав спати сон о реалізації того, што ся праві в тот день стало досправды. Сповніньном того сна собі пан Бартоломій Сотак дав і прекрасный дарунок ку свойому не так далекому юбілею (70).

Дякуєме, тобі Берті, за твій ентузіазм, за твій красный *„непокій“* на благо нашой русиньской культуры. Ку твому юбілею ті вінчуєме вшытко, вшытко НАЙ...

Андрій Гнат (фото автора), бывшый ученик М. Сопиры

▲ Бартоломій Сотак (в середині), бывшый ученик Михала Сопиры, учітель, главный ініціатор і орґанізатор радваньскых ослав з дітми свого директора – Борісом і Таньов.

ВІНЧУЄМЕ Б. СОТАКОВИ

З великов вдяков за дотеперішню плодотворну роботу в области нашой культуры і освіты і зо желаньом міцного здравя і много красных імпулсів до далшой роботы ся ку родині ґратулантів приєднує редакція Інфо Русин із своїм выдавателом Русиньсков обродов на Словеньску.

На многая літа, пане Бартоломію!

Редакція

Великодный час в селі Малый Липник

Молоды Липничане обновують традицію носіня кроїв

Як было писане в минулім числі Інфо Русина, молоды Русины мають смак помагати при навертаню традицій в селах выходного Словеньска. Великодный час быв в минулости повный красных звыків, з чого ся дакотры дотримують іщі днеська а на дакотры ся уж забыло. В селі Малый Липник старолюбовняньского окресу люде так само пережывають Ісосове утерпіня і смерть в часі великого тридня. Молоды гасичі з цілого села ходять на честну варту ку мертвому тілу Хріста, жебы го вартовали як в минулости римскы вояци. В ночных годинах ку гробу з уложенов плащеніцов ходять ся молити родины. В неділю скоро рано ся за могутного співу Хрістос воскрес святить паска, по высвячіню люде ідуть домів на святочный фрыштык а потім зась на святочну службу воскресенія Ісуса Хріста. Тото ся в селі фурт дотримовало, но вытратило ся носіня кроїв на такы славностны хвілі. По довгых роках ся з ініціативы председы молодых Русинів **Петра Штефаняка** і хотіню дівчат подарило обновити тоту традицію, а так у великодный понеділок пришли дакотры дівчата до церькви облечны в пестрофаребных липницькых кроях в часі обходжаня коло церькви несли ікону з Ісусом і Богородицов на другій страні. Міг бы то быти зачаток традицій носіня кроїв на великы свята. **Івана Цомпльова, Наталія Братічакова, Вероніка Міклушова, Михаела Шестакова, Беата Шестакова і Вероніка Свістакова** облекли кус історії і вказали, же культура ся утримує не бісідов, але чіном, главні наступаючой молодой ґенерації. По обіді продовжовала полівачка, котра ся зась несла в дусі традицій. Молоды хлопці ходили полівати дівчата а Петро Штефаняк облеченый в липницькім крою провадив співаючіх хлопців через ціле село граючі на гармонії.

-ПШ-

▲ *Молоды Липничане обновують традиції носіня кроїв на великы свята. На фотці зліва Петро Штефаняк, председа молодых Русинів, Михаела Шестакова, Вероніка Міклушова, Беата Шестакова і Івана Цомпльова (з хлопчіком).*

ПАМЯТНИКЫ, КРИЖЫ, ГРОБЫ – СМУТНЫ, НО МІЦНЫ СВІДКОВЕ НАШОЙ ІСТОРІЇ

Четвертый научный семінар карпаторусиністікы зорґанізовав 6. мая 2009 в засідалні Ректорату ПУ Інштітут русиньского языка і культуры (ІРЯК) Пряшівской університы. З лекційов на тему **Од Талергофу по Сіґет. Мапа русиньскых памятных місц і їх роль у формованю колективной ідентіты** выступила соціолоґічка Інштітуту амеріканістікы і полоністікы Яґелоньской університы в Кракові **Др. Ева Міхна, ПгД.,** котру в мені орґанізатора акції привитала і представила **ПгДр. Анна Плішкова, ПгД**., діректорка ІРЯК ПУ.

На розділ од трьох попередніх научных семінарів карпаторусиністікы тот четвертый семінар быв інтереснішый і практічнішый. А то і тым, же лекторка Др. Е. Міхна, ПгД. вжываючі при своїй лекції відеопроєкцію, за помочі котрой при выкладі свойой темы выкликала нелем інтерес о велике богатсво культурных памяток Русинів, але ненасилным способом втягла участників до проблематікы і задуманя ся над немалым богатством памяток і в нашім реґіоні. Лекторка указуючі і коментуючі окремы фаребны образкы (найвеце было з польской Лемковины) памятных місц - памятникы, крижы, каплічкы, нагробны камені, памятны таблы, музеї, ґалерії, памятны стіны, місця похованя – ожывила лекцію многыма інтересныма інформаціями. Як наприклад, же у польскій Криниці, де ся находить памятник славного лемківского маляря Нікіфора, выникла нова традіція, же молоды русиньскы пары по вінчаню в церькви ідуть ку памятнику Нікіфора по благословляня. І в тім моменті сьме вшыткы позерали на парадный свадьбяный пар і цілу весільну процесію коло памятника Нікіфора, на котрім є азбуков выписаный епітаф. Найвекше богатство з історії памяток польскых Русинів ся находить в Лемківскім музею в Зіндрановій. На тім місці є зґрупована найвекша кількость памяток польскых Русинів з часів войны і смутнознамой акції Вісла *(насилне выселіня польскых Русинів в 1947 р. з родных земель на чуджіну)* Аж поморозкы мі ішли по тілі слухаючі выклад лекторкы і позераючі на **Лемківску стіну плачу**, кедь на великім образі єм виділа непорахователну кількость вшелиякых крижів з лемківкых храмів із тых сел, з котрых были нашы братя Русины в Польску выгнаны. Ту ся мі жадать додати, же найвекшу заслугу на взнику і позбераню вшелиякых памятных предметів у Зіндрановій мать вірный Русин і знамый русиньскый культурный діятель Польска **Федор Ґоч**, котрый тот музей заложыв як сукромна особа і донедавна быв його діректором, провадником і орґанізатором многых русиньскых фестівалів, як наприклад фестівал під назвов **Од Русаль до Яна**. Днесь його слідами роботы продовжує його сын. Збірку церьковных памяток обогатив і далшый славный Лемко **Михал Сандовіч**, котрый до свойой траґічной смерти (загынув при автогаварії) стояв на челі Надації РУТЕНІКА, котра выдавала русиньскы календарі, русиньскы учебникы і іншу русиньску літературу польскых Русинів, орґанізовав таборы про русиньскы діти і т. п.

Могли сьме попозерати і дакотры нашы памятны місця, значіть словеньскых Русинів,

▲ *Соціолоґічка Др. Ева Міхна, ПгД. з Яґелоньской університы в Кракові ся проблематіков Русинів заподівать уж 15 років.*

як наприклад памятник Александра Духновіча, але тыж Музей модерного уменя Енді Варголы в Меджілабірцях. Лекторка говорила, же она ся інтересовала главні тов частьов експозіції в ММУЕВ, де Варгол представленый як Русин.

Коротко повіджено, перед участниками четвертого научного семінара карпаторусиністікы было наочно і словно презентоване велике богатство розмаїтых історічных памяток Русинів од польского Талергофу аж по румуньскый Сіґет. На основі той лекції єм доспіла до познаня, же польскы Русины в тій области зробили фалат благородной і цінной роботы при утримованю памяти свого народа. Може і нещастна акція Вісла їх вела до того, же польскы Русины, выгнаны із своїх родных земель на чуджіну, собі веце цінять тото СВОЄ, свої памяткы і присвячують їм і векшу увагу як Русины на Словеньску. Істо не єм сама, котра собі тот факт веце усвідомила по споминаній лекції Евы Міхны, котра тій научній роботі над выскумом русиньскых памяток присвячує свій час уж 15-ый рік. Хоць сама лекторка є походжіньом Полька, польскы Русины єй назвали „адоптована Русинка“, бо нелем же уж довго ся заподівать русиньсков проблематіков, але не хыбить скоро на жадній русиньскій акції в Польску і на русиньскых акціях цілоевропского характеру.

По лекції ся одбыла презентація найновшых выдань з карпаторусиністікы, на котрій **ПгДр. Марія Мальцовска**, асістентка ІРЯК, презентовала дакотры з русиньскых выдань польскых Русинів і свіжовыданы книжкы **П. Р. Маґочія** *Народ ниодкы* в мутації языка сербскых Русинів і по хорватьскы.

Діректорка ІРЯК ПУ ПгДр. Анна Плішкова, ПгД., дякуючі лекторці і участникам семінара дала знати, же у тім школьскім році тот научный семінар быв послідній. Далшы семінары ІРЯК зачне орґанізовати в октобрі т. р.

Анна Кузмякова, фото авторкы

Агойте, діти,

Днесь, кідь готую вашу сторінку, мам того вельо на мысли. Думам на то, же як скоро перешов час а маме ту передпослідній місяць школьского рока - **МАЙ**. Тот місяць істо вшыткы барз любите нелем зато, же є то місяць любви, но і зато, же ся зачінать час школьскых вылетів і екскурзій. Но тот місяць є і часом, коли ся уж істо зачінате ріхотовати на декламаторскый конкурз Духновічів Пряшів або на літні таборы про русиньскы діти, котры ся одбывають через літні вакації. А жебы быти участником такых акцій, треба іщі перед тым вказати свою шыковность, силу хотіня учіти ся русиньскый язык а в непосліднім ряді быти добрым школярьом. Жебы зміцнити тото вшытко, стачіть кідь нам одповісте на ниже надрукованы задачі, пошлете їх до редакції а каждый з вас, хто одповість добрі, буде залученый до лосованя о участника Літнього табора про русиньскы діти, котрого ся зучастнить **ЗАДАРЬМО!!!**

Ваша Сілвія

1. задача

Поможте хлопчікови добрі скочіти і напиште нам під котрым числом ся находить його тінь.

2. задача

На рисунку видите буквы, каждій з них належыть ограніченый простор, котрый є вызначеный числом. Напиште, котра буква де найліпше пасує.

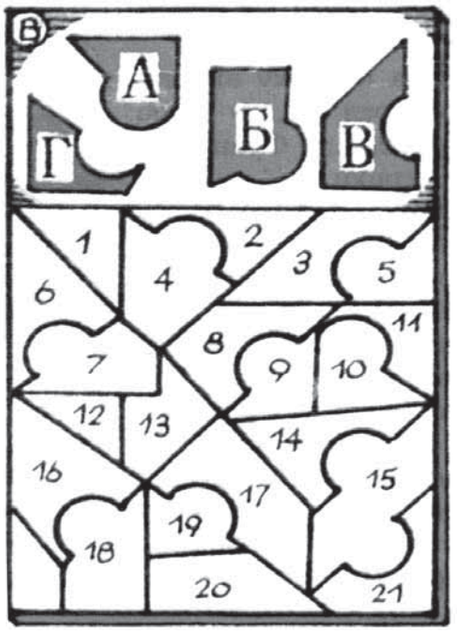

*...Іщі!!! До редакції нам пришов стишок од **Ванескы Ленгардтовой з Пряшова**, котрый друкуєме по словеньскы. Вы го попробуйте переложыти до русиньского языка, бо може быти про вас добров іншпіраційов праві на уж спомянутый конкурз - Духновічів Пряшів. Будеме рады кідь нам напишете і вы даякый шумный стишок, котрый буде присвяченый місяцю **МАЙ**! Тоты найкрасшы тыж опублікуєме.*

MÁJ

Vidím vonku slnko žiariť,
počujem, že príde asi
nový mesiac nečakaný,
čo každému úsmev vráti.

Predlho sme boli doma,
ani vtáčik nezanôtil,
konečne už prišla chvíľa,
keď šantíme ako deti.

Stromy majú nové šaty,
listy krásne zelené,
každému sa páčia asi
že sú také vznešené.

Ráno sa vždy budím na to,
ako vtáčik vyspevuje,
otvorím hneď chytro oči,
do školy si vykračujem.

Kamaráti vonku kričia,
volajú ma k svojim hrám,
páči sa mi táto chvíľa,
okamžite sa pridám.

Každý rok sa vracia znova,
tento mesiac vytúžený,
po ňom čaká deti leto
a prázdniny sú tu s nami.

3. задача

а) Напиште нам, котрый річник Духновічового Пряшова ся одбуде того року?

б) Чом ся тот декламаторскый конкурз орґанізує праві у місті Пряшів?

4. задача

На образчіку видите Біблію і навколо ньой старославяньскы буквы, попробуйте їх поспаяти так, жебы сьте ся дізнали, што ся пише на одкрытых сторінках такой цінной книжкы.

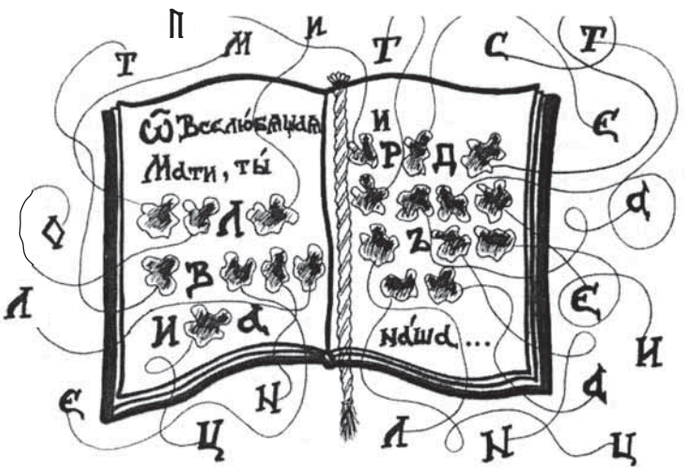

Сторінку про вас приготовила С. Лисінова

RUSKÉ ŠPECIALITY
V DŇOCH 13.,14.,15. MÁJA 2009
EUROHOTEL LABOREC**

Na Vašu návštevu sa teší vedenie spoločnosti a zamestnanci EUROHOTELA LABOREC** MEDZILABORCE

Kontakt – rezervácie 0911 288 500
Tel.: 057-732 13 07, 732 12 07 fax: 057-732 29 94
recepcia@eurohotel.sk www.eurohotel.sk

EUROHOTEL LABOREC MEDZILABORCE

EUROHOTEL LABOREC**

RUSKÉ ŠPECIALITY
Pozvánka
13., 14., 15. mája 2009
V PRIESTOROCH
EUROHOTELA LABOREC **
MEDZILABORCE

Ponúkame špeciality :
Predjedlá :
Ryba v aspiku (Ryba zalivnaja)
...
Polievky :
Šči z kyslej kapusty (iz kyašenoj kapusty)
Soľanka (iz različnogo miasa)
...
Hlavné jedlá :
Čachochbili
Pelmene
Šašlik
...
Bezmäsité jedlá :
Kapustné zavítky plnené zeleninou
(Golubcy farširovannnyje ovoščami)
Vitamínový šalát (Šalát vitaminny)
...
Múčnik :
Bliny s džemom a šľahačkou
Palacinky Rasputin
a iné špeciality

Na počúvanie a do tanca hrá denne folklórna skupina „KAMJANA" pod vedením Michala Hošaka

▲ *Нашы братя Русины в Польскій републіці того року святять свій округлый юбілей 20 років од заложіня свойой орґанізації Стоварішьня Лемків і 20 років од часу, як зачав выходити їх часопис – двомісячник Бесіда.*

ПУБЛІКАЦІЯ ПРИСВЯЧЕНА РАДВАНЬСКІЙ ШКОЛІ

З нагоды великого свята у Радвані на Лабірці – Названя школы по бывшім директорови і закладательови мещанкы **Михалови Сопирови**, вышла і барз цінна публікація під назвов **ПАМЯТНІЦА.** В публікації на 70-ьох сторінках надруковано множество статей з історіії і сучасности радваньской школы, о тім хто і якый быв Михал Сопира і якы были зачаткы взнику школы. Книжка є доповнена списком директорів, учітелів і технічно-господарськых робітників школы, корешпонденційов М. Сопиры і т. д. Цінны у книжочці суть і споминаня бывшых учітелів і учеників.

„...споминам на єдну пригоду, коли радваньскый школьскый ансамбель быв на сутяжі в Братіславі. Была то неділя полідне а братіславскый розглас высылав пісні радваньского колектіву. Праві тоды ішли люде по вечурні із церькви а пан Сопира выложыв радіо на выгляд, жебы вшыткы люде чули, як радваньскы школяре шувні співають – тото є вытягнуте із споминаня бывшого ученика **Андрія Гната**, котрый як єдиный у споминаній публікації пише по русиньскы, остатні статі надрукованы по словеньскы. Найдеме в публікації і велике богатство фотоґрафій зо жывота радваньской школы і єй культурно-сполоченьского діятельства. Дознаваме ся з ньой і то, якых вызнамных людей выховала радваньска мещанка, як: **Марія Мурґашова-Морозова** – оперна співачка, **Василь Грицак** – оперный співак, **Ян Ґоґаль** – театралный і філмовый режісер, **Ева Забавска-Кулікова**, солова танечніця ПУЛСу, **Андрій Гнат**, бывшый умелецькый шеф ПУЛСу, **Іван Фіркаль,** вытварник і ілустратор книжок, **Бартоломій Сотак,** педаґоґ, фолклоріста і орґанізатор культурного жывота, **Михал Бицко**, вытварный педаґоґ, закладатель Музея модерного уміня Енді Варголы, **Іван Чабиняк**, бывшый діректор МУК, **Андрій Луцік**, герець ТАД і многы іншы.

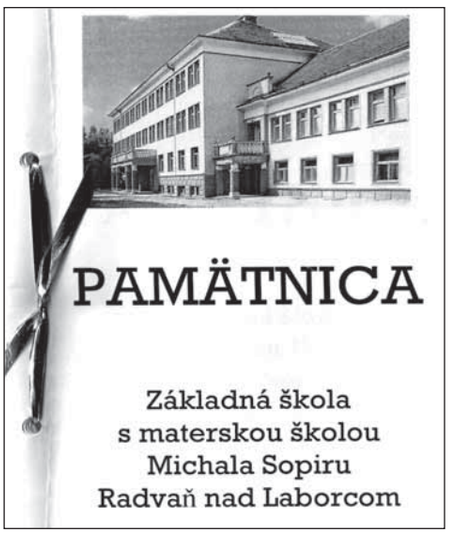

Памятніцю основной школы з матерских школов Михала Сопиры в Радвані на Лабірці зоставив **Бартоломій Сотак,** ґрафічно управив **Марек Ґай** а членами редакчной рады были **Душан Клец** (сучасный директор ОШ з МШ) і Михал Бабін.

А. Кузмякова

ОДБЕРАТЕЛЯМ І ДОПИСОВАТЕЛЯМ ІНФО РУСИНА

Дорогы предплатителі і дописователі нашых новинок. Уж минать помалы пятый місяць Нового року, котрый до нашого жывота приніс многы новости. Од щірого сердця вам вшыткым дякуєме за дотеперішню добру сполупрацу і інтерес о наше сполочне діло на благо вшыткых Русинів. Віриме, же нам надале останете вірны в будучности і поможете нам розшырити нашы ряды о новых членів орґанізації РОС і далшых предплатителів і дописователів до нашых новинок Інфо Русин.

Шумні просиме тых, котры іщі не заплатили предплатне Інфо Русина на 2009 рік, можуть тото заплатити приложеным шеком (6,64 €) на чісло учту 2660718084/1100 Татра банка. Барз красні дякуєме тым, котры реаґовали на нашу першу вызву а днесь уж мають предплаченый Інфо Русин на 2009-ый рік.

Редакція

InfoРусин. Vydáva Rusínska obroda na Slovensku. Realizované s finančnou podporou MK SR – program Kultúra národnostných menšín 2008. **Poverená funkciou šéfredaktorky**: Anna Kuzmiaková, redaktorka Silvia Lysinová. **Grafická úprava:** Róbert Vico. **Adresa redakcie**: Rusínska obroda, InfoRusín, Levočská 9, 080 01, Prešov. Tel.: 051/772 28 89, 051/748 27 75, 051/748 27 76, e-mail: rusinska.obroda@kryha.sk, toto číslo nájdete i na www.rusyn.sk. **Predplatné na rok:** 6,64 €, do európskych štátov: 11,66 € do mimoeurópskych štátov 30 $, číslo účtu: 2660718084/1100. **Výroba**: ADIN, s. r. o., Prešov. **Registračné číslo**: MK SR 3158/2004. Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciame. Publikujeme i názory, s ktorými nie vždy súhlasíme. Za obsah príspevku zodpovedá autor. Inzeráty, reklamy, sponzoring preberáme v redakcii Info Rusín, Prešov (budova Daňového úradu). Toto číslo vyšlo v náklade 2000 kusov.

Rusínska obroda-Info Rusín
Levočská 9
080 01 Prešov 1
"D+4"
4/2007/RPC PO

Platené v hotovosti
080 03 Prešov 3